49րդ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 1225 — Կ. ՊՈԼԻՍ — ՈՒՐԲԱԹ ՅՈՒՆԻՍ 24/7 ՅՈՒԼԻՍ 1905 — 5 ՃԸՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1323 — 24 ՀԱԶԻՐԱՆ 1321

Journal Arménien
MANZOUME-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի Ճատտէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته در
صاحب امتیازی : اوهانس قیصر
اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده نومرو ٣٨

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	18 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Իրաւ է որ ամրան այս տաքերուն լուրջ խնդիրներու վրայ դժուար է ճառել և ընթերցողին կարդացնել, բայց լրագրութիւնը անընդհատ շղթայ մըն է դէպքերուն և իրողութիւններուն, և անոր պրիսմակը չի կրնար անգործ մնալ կամ բթանալ. անոր անկիւնաւոր մասերը ի հարկէ կը ցոլացընեն արտաքին աշխարհին լոյսերը և տպաւորութիւնները, և օդին տաքութիւնը պատճառ մը չէ որ հրապարակագիրը կամ խմբագիրը պարտազանց գտնուի։ Ընդհակառակն, ընթերցողին գործը քիչ մը կը դիւրանայ ամրան տաքերուն, որովհետև գրեթէ ընդհանրապէս շատ քիչ մաս մը կը կարդայ լրագրէն, և առաջին ու երկրորդ էջերուն վրայէն արագ արագ սահելով կ'երթայ կը կանգի պահ մը օրուան դէպքերուն և գիշերուան հեռագիրներուն վրայ, ուզած ատենը կ'ընդհատէ այդ ընթերցումն ալ։ Բայց մեր աշխատութիւնը միշտ նո՛յնն է, սա՛ տարբերութեամբ որ ամրան տաքը կ'աւելցընէ նեղութիւնները, և մեր աշխատութեան կուտայ տեսակ մը անտանելի ձանձրութիւն։ Գաղպաղակի, սառնանոյշի կամ օշարակի այս անդիմադրելի օրերուն խիստ դժուար է արձագանգ գտնել ընթերցող հանրութեան մէջ ա՛յն պրկումին, զոր հրապարակագիրը կ'ունենայ ըստ սովորութեան օրուան դէպքերուն և լուրերուն առթիւ։ Ամրան այս տաքերուն այսպէս հաւասարակշռութիւնը կը կորսուի ընթերցողին ու խմբագրին միջեւ, և մինչ առաջինին գործը կը դիւրանայ, երկրորդինը նոյն չափով կ'աւելնայ կամ գոնէ նոյնը կը մնայ։

Խմբագրի այս տաժանագին օրըստօրէութեան համար ո՛րքան մխիթարական պարագայ մը պիտի ըլլար, եթէ Թավշանճեան էֆ. փոխանակ անտիպ քերթողներու մրցանակը հաստատելու, հանգստեան սնտուկի միջակ մը հաստատէր խմբագիրներուն ապագան մասամբ մը ապահովելու համար։ Խմբագրին կեանքը քերթողին վարդապետին կեանքէն սա՛ գերազանց առաւելութիւնը ունի որ, մինչ առաջինը իր քերթողը կը գրէ քանի մը հոգիի դատաստանին միայն ենթարկելու դիտումով, երկրորդը կը գրէ բովանդակ հանրութեան համար, բայց այս առաւելութիւնը մտաւորական պաշտպանի տեսակէտով կամ անձնազոհութեան մարմաջով չէ որ մատնանիշ կ'ընեմ, այլ խնդիրը իրականին մէջ ինչպէս որ է՝ այնպէս կը ցուցնեմ։ Թավշանճեան էֆ. 100 ոսկի կուտայ ասդիէն անդիէն մուրացածոյ քերթողներու խմբագրութեան համար, և իբրեւ ճշմարիտ տուող մը՝ հոգը անգամ չըներ որ պայման մը դնէ այդ նպաստաւորուած քերթողներուն տպագրութիւնը, որմէ օգտուի հանրութիւնը և քննադատութիւնն ալ օգտուի ներկայացուած քերթողներուն դատաստանը ընելով։ Մխիթա հոգիի ի՛նչ ազնուութիւն, զոր մենք չենք կրնար ըմբռնել — թերեւս այդ վաճառքէն չունենալով պահեստի — որով Թավշանճեան էֆ. իր 100 ոսկին կը վտանգէ չահամոլիկ ձգտումներու ի նպաստ։ Թավշանճեան էֆ.ի 100 ոսկիովը ո՞ր քերթողը կարդացիր, սիրելի ընթերցող. թո՛ղ որ եթէ անցեալ տարուան ներկայ տաքերուն օյով հրատարակուէին անոնք, վրան նայող անգամ պիտի չըլլար, բայց կարելի էր հրատարակել զանոնք զով օրերուն, աշնան կամ ձմրան շրջանին։ Թավշանճեան էֆ.ի նման ազնիւ հոգիներն ալ տաանկ քուլճեներ ունին, ներելի քըմայքներ, աւելի քան քմայք, ամերիկեան միջավայրէն ազդուած տեսակ մը տարօրինակութիւն, որուն գաղտնիքը Թավշանճեան էֆէնտիի քով կը գտնուի միայն։ Թավշանճեան էֆէնտի Կ. Պոլսոյ թերթերը կարդալով չէ՞ր գիտեր թէ մենք հոս եկեղեցիներու մէջ քարոզ լսելով քարոզ եղանք, ամէն կիրակի, գրեթէ առանց բացառութեան, երբեմն ալ շաբթուան մէջ, ա՛յնքան շատ քարոզներ ու հանդիսաւոր Պատարագներու քարոզներ կը լսենք որ ա՛լ ձանձրացած ենք, և փոխանակ 100 ոսկին պաւկցնելու, զոր օրինակ, խմբագիրներու հանգստեան սնտուկի մը, կամ Ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկին, կը յատկացնէ զայն Քարոզի։ Կը լսենք թէ Թավշանճեան էֆ. կը ներէ այսքան մը խորհրդածութիւն իր մրցանակին համար, որովհետեւ փորձով գիտէ թէ Ամերիկայի մէջ ալ երբեմն թերթերը կը քննադատեն նուիրատուութեան տեսակը քան քանակը, նպատակին մեծութեան կամ ստորնութեան համեմատութեամբ։ Ասիկա ի հարկէ չի նշանակեր թէ նուիրատուն սովորական մանկամացուներէն վեր չի դասուիր աստիճան մը, և հանրային գովեստի պարագայէն բոլորովին կը զրկուի։ Բայց իրողութիւնը իրողութիւն է թէ ի՛նչպէս որ Թավշանճեան էֆ. իր նուիրատուութեան եղանակին ընտրութեան տէրն է, հրապարակագիրն ալ իր քննադատութեան տէրն է, և եթէ այս քննադատութեան իրաւունքը զըլանայ մեզի ազնիւ Թավշանճեան էֆ. այն ատեն պիտի պարտաւորուինք խոստովանիլ թէ հին նախապաշարումներէն շատ բան դեռ թօթափած չէ։ Հրապարակագիրը Թավշանճեան էֆ.ի նուիրատուութիւնը ի հարկէ պանծացընելու պարտաւորութիւն մը ստանձնած չէ, թմբուկի սակարկութիւն չէ ըրած Թավշանճեան էֆ. ո և է խմբագրի հետ, գոնէ մեզի հետ։ Սա՛ չափ մը իրաւունք չի՞ տար մեզի Թավշանճեան էֆ. մենք ալ մեր գիտցածը ըսելու իր նուիրատուութեան Եանքիական եղանակին վրայ, քանի որ մանաւանդ Եանքիներու աշխարհէն շատ հեռի տեղի մը համար կը յատկացնէ իր նուէրը։ Թավշանճեան էֆ. թո՛ղ լուսաւորէ մեր բթամտութիւնը — բայց 1500 բառը չանցնող յօդուածով մը — թէ իր 100 ոսկին հանրութեան ի՛նչ ծառայութիւն մատոյց, անտիպ և թերեւս նոյն իսկ անգոյ քերթողներու ա՛յդ անիմաստ վարձատրութիւնը։ Աղա Յովսէփ Իզմիրեանցի կտակած գրական մրցանակին կլորիկ գումարներուն վրայ յաճախ կ'ողբանք, անոր տնօրէնութեան եղանակը դիտելով։ Անտիպ երկերու, աշխարհի լոյսը չտեսնելու դատապարտուած աշխատութիւններու համար վտանգուած գումարները անիմաստ վատնում մը չե՞ն արդեօք, սիրելի Թավշանճեան էֆ., ձեր գործնական մարդու տրամաբանութիւնը ի՛նչ կը խորհի արդեօք այս մասին։ Ներկայացուած 20ի մօտ երկերու բաժին որոշուած 120 ոսկիի կոտորակումը հանրային կամ բարոյական տեսակէտով աւելորդ մսխում մը չէ՞, սիրելիս։ Ձեր քարոզական մրցանակն ալ խորհելու այս եղանակին նիւթ չի՞ մատակարարեր արդեօք։ Դուք, գործնական Եանքիներուն մէջ ապրող, գոնէ պայման դնելու էիք քերթողներու հրատարակութիւնը, կամ — որպէս զի մրցանակին վրայ խօսեցնելու ձեր տենչը ազնուացնէիք — գումար մը եւս պէտք էր յատկացնէիք նոյն մրցանակաւոր քերթողներուն տպագրութեան համար, որպէս զի մրցանակը ըլլար նպատակայարմար և ո՛չ թէ նպաստաւոր։ Այս անողոք պահանջումէն չէք կրնար արդարանալ ձեզ՝ թուումն մասամբ ընծայելով թերթերու մէջ ձեր հին ու նոր բարեգործութիւններուն։ Շնորհակա՛լ ենք, բայց կը խնդրենք որ ուղիղ բանին ալ անվրդով մարսել ընելու ազնուութիւնը չզլանաք մեզի, կը խնդրենք որ պարզ մրցանակի մը մասին մեր կարծիքը յայտնելու ազատութիւնը չկապտէք մեզմէ, քանի որ այդ մասին ձեր ջանքին մէջ ալ պիտի չյաջողիք։ Երկարապատում յօդուածներով եթէ կարելի ըլլայ փոշի ցանել աչքերու, մինչեւ հիմա մեր հրատարակած գրական, կրթական յօդուածներուն շնորհիւ պիտի յաջողէինք դաստիարակութեան աւելի լուրջ լարիսի մը հաստատել, գրականութեան աւելի ծանրակշիռ հոսանք մը առաջ բերել։ Եթէ շատ խօսելով եւ իրեն վրայ շատ խօսեցնելով նիւթական արդիւնք մը ձեռք բերել կարելի ըլլար, մեր Տնտեսական Խորհուրդը մինչեւ հիմա բաւականէն ալ աւելի պիտի գործադրէր Թաղային մատակարարութեան և Պատրիարքարանի պիւտճէին մասին իր ներկայացուցած ծրագիրները։ Եթէ ձեր մրցանակաւոր քերթողներուն յայտնի եղանակին վրայ կարճ բացատրութիւններ տաք — 1500 տողի չափ — վստահ եղէք որ պիտի կարդանք և պիտի ջանանք լուսաւորուիլ. եթէ սակայն այցուրէքնական գրութեամբ — որ լրագրութեան համար հիմա հնացած է և գրքի ձեւով միճակին մէջ սակաւաւոր ընթերցողներ գտնուին թերեւս — անպատմելիօրէն երկար յօդուածներ գրէք, ապահով եղէք թէ ոստումով պիտի կարդանք, և ձեր տեսութիւններէն լուսաւորուելու չքնաղ առաւելութենէն պիտի չօգտուինք։

ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ԿԵՆՑԱՂԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՊԱԿԱՍԸ

Յունիս ամիսը դպրոցական գործունէութեան ամիսը կոչուած է իրաւամբ։ Այս ամսուն մէջ է որ նախակրթարաններ կամ երկրորդական վարժարաններ իրենց ազգին նուիրելիք շրջանաւարտներուն վերջին ջնարակը կը զարնեն, զանոնք գործնական կամ այլ կեանքի մը պատրաստած կարծելով։

Ամէն վարժարան իր կարողութեան սահմանին մէջ ընթացաւարտներ հասուցած է, զորս յարմար առթիւ մը, փայլուն հանդէսի մը մէջ պիտի ներկայացնէ հանրին։ Այս ընթացաւարտներէն ոմանք աւելի բարձր ուսմանց հետեւին թերեւս, իսկ ոմանք ալ առեւտրական կեանքը ընդգրկեն։

Առաջիններուն մասին առարկութիւն չունինք, բայց միւսները, որոնք մեծամասնութիւն մը կը կազմեն, կ'արժէ որ նկատողութեան առնուին։

Այսօր մեր շրջանաւարտները ստացած են ուսման բաւական պաշար մը, (ըստ վկայութեան ոսկեզօծ վկայականներու)։ Բայց տեսնենք թէ անոնց ջամբուա՞ծ է նաեւ այն գիտութիւնը, որով միայն պիտի կրնան բանի մը ծառայեցնել իրենց գիտցածները։ Ինչպէս գուշակեցիք արդէն, այդ գիտութիւնը կենցաղագիտութիւնն է, որ իր բացակայութեամբը կը փայլի մեր դպրոցներուն մէջ։ Մեր ընթացաւարտներէն շատեր ոչ միայն զայն չեն գիտեր, հապա անոր ամենատարրական սկզբունքներուն իսկ անտեղեակ են։ Ասիկա ցաւալի պարագայ մը չէ՞։ Այսօրուան շրջանաւարտ մը, տխուր է ըսել թէ, ոչ խօսիլ, ոչ վարուիլ և ոչ ալ «ես եմ»ի «գիտեմ»ի վրայ հիմնած իր գաղափարները կը ջանայ յաջողութեան դռնէն ներս սպրդել։

Գործնական կեանքի մէջ մտնելուն պէս, արհամարհոտ ակնարկ մը կը նետէ միայն իր շուրջիններուն վրայ, առանց անոնց փորձառութենէն օգտուելու վրայ մտածելու։ Իր բարթոնը եղող անձին տգիտութիւնը կը սկսի ծաղրել դպրոցական անհամ սրամտութիւններով, փոխանակ անոր ինչպէս յաջողած ըլլալուն պատճառները որոնելու։ Թերեւս մեր այս ըսածները քիչ մը չափազանց յոռետեսի գաղափարներ և հայեցուածքներ նկատուին, բայց կենդանի և ստոյգ օրինակ մը կը բաւէ մեր այս դիտողութիւնները արդարացընելու։

Համրածանօթ վաճառական մը, որ ուսումնասէր անձնաւորութիւն մըն ալ է միանգամայն, անցածները կարգ մը շրջանաւարտներու եղելութիւն մը կը պատմէր, զոր նոյնութեամբ կը ներկայացնենք։

Ձեռքը յանձնարարագրեր լեցուն պատանի մը կը ներկայանայ իր վաճառատան պաշտօնէութեան և իրեն յատուկ քաղաքավարութեամբ մը ! Էֆէնտին կը հարցնէ։

«Վերն է» կը պատասխանեն իրեն։

Շիտակ վաճառականին սենեակը կը դիմէ և «Յ. Էֆէնտին դո՞ւք էք» կը պոռայ քան կը հարցնէ, սարսափի մատնելով հաշուեհարներու մէջ թաղուած գործի մարդը։

«Ես եմ» կը պատասխանէ վաճառականը իր դիմացինը անկիրթ յաճախորդ մը կարծելով։ Բայց հազիւ ակնարկ մը նետած իրեն ներկայացուած յանձնարարագրերուն վրայ, խնդուքը և զարմանքը դժուարաւ կը զսպէ։ Անկիրթ կարծած յաճախորդը յանձնարարելի պաշտօնեայ մըն է եղե՜ր։ Առանց կասեցնելու իր զգացումները կը սկսի տղան հարցաքննել։

—Ո՞ր դպրոցէն էք։

— Բարձրագոյն վարժարանէ մը շրջանաւարտ եմ։

—Ֆրանսերէն գիտէ՞ք։

—Գիտեմ։

—Թուրքերէ՞ն։

—Հասա՛, ջուրերու պէս։

Վաճառականը, զարմանքէ զարմանք գլտորելով, քիչ մըն ալ կը շարունակէ հարցաքննութիւնը և «Էֆէնտիին բարեւ ըրէ ես լուր կը ղրկեմ» ըսելով կը ճամբէ, բարձրագոյն վարժարանի այս ամենագէտ շրջանաւարտը։

Կարծեմ վկայական մըն ալ տալ կ'արժէ յիշեալը կրթող ուսուցչին !!։ Առեւտրական կեանքի մէջ գտնուողները գիտեն «ես լուր կը ղրկեմ»ին բուն նշանակութիւնը։

«Ըսիւ թէ, յարեց այս պատմութիւնը պատմող վաճառականը, մեր տեսակցութեան ականատես մը գըտնուէր, և տղուն մեկնելէն ետք, անոր մօտենար և ականջէն քաշելով ըսէր.— Դուն այս վարևով մարդ չես ըլլար տղաս, գիտցած եղիր»։

Ինչպէս կը տեսնէք, պարզ պատմութիւն մըն է ասիկա, գրեթէ աննշան եղելութիւն մը, բայց իր մէջ կը ցոլացնէ մեր ուսանողութեան հոգեկանութիւնը և տխուր վիճակը։ Բայց տղան յանցանք ունի՞ միթէ։ Անշուշտ ոչ։

Տղայ մը, փոթոկրաֆի բլաք մըն է, տեսածը կ'իւրացնէ, այս տղան ալ վարժարանին մէջ տեսածը իւրացուցած էր։ Իրաւ է թէ ամէն կրթական բան դպրոցէն պէտք չէ սպասել, բայց այս գործին մէջ դպրոցը անուղղակի դեր մը ունի որ է «օրինակ ըլլալ»ը։

Ուսուցիչները պէտք է մեծ յարգելու, մարդու հետ վարուելու և խօսելու մէջ տղոց օրինակ ըլլան, բայց իրողութիւնը բոլորովին հակառակն է ասոր։ Երբ տղան կը տեսնէ իր ուսուցիչը որ տնօրէնին կամ թաղական մը դային հետ անպատշաճ կերպով կը վարուի, որ իր կեանքին մէջ ոչ պէտք եղածին պէս կը խօսի ոչ ալ մարդոց հետ վարուիլ գիտէ, այն ատեն, ինքն ալ ճիշդ անոր մէկ տիպարը կ'ըլլայ, թերեւս քիչ մըն ալ աւելին։

Ինչպէս աւելէ առաջ ուրիշ գրութեան մը մէջ հոս ալ կը շեշտենք թէ պէտք է տղաքը ՄԱՐԴ պատրաստել. առանց մարդկութեան պահանջմներուն, առանց քաղաքավարութեան դրած օրէնքներուն՝ գիտութիւնները ՈՉԻՆՉ են բացարձակապէս։

Դպրոցի վարիչներու ուշադրութիւնը այս կէտին վրայ ես կը դարձընենք, մենք ըսած մենք լսած ըլլալու ձեւով դժբախտաբար։

ԳՐԻԳՈՐ ԱՆՏՕՆԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՔՕՆՔՈՐՏԱՆ ՋՆՋՈՒԱԾ

ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ԵՒ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ ԸՆԴՈՒՆՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

Բարիզէ հեռաւեալը կը հեռագրեն Նայէ Ֆրայէ Բրեսէի Յունիս 3 թուով. —Երեսփ. Ժողովը իր այսօրուան նստին մէջ կարդաց և ընդունեց Եկեղեցիին և Պետութեան բաժանման օրէնքին վերջին յօդուածը։ Այս յօդուածը կը վերաբերէր սա կէտին թէ կրօնքին պիւտճէին մինչեւ հիմա յատկացուած 46 միլիոն ֆր.ը այսուհետեւ ի՛նչպէս կամ ի՛նչ բանի պիտի գործածուի։ Այս գումարը գաւառային սնտուկներուն պիտի յատկանայ։ Այս որոշումով ամբողջ օրէնքը ընդունուեցաւ, և ամառնային արձակուրդէն առաջ Ծերակոյտին ալ պիտի ներկայացուի, որ չուշով պիտի ընդունի զայն, որպէսզի գործադրութիւնը սկսի ընդհանուր ընտրութիւններէն առաջ, որոնք տեղի պիտի ունենան 1906 Մայիսին։ Ասով Երեսփ. Ժողովին կողմէ ի գլուխ հանուած պիտի ըլլայ ընդհանուր ընտրողներուն մէկ փափաքը մեծամասնութեամբ։ Քուէարկուած օրէնքը, որ Եկեղեցին և Պետութեան կուտայ դարձեալ իրենց ազատութիւնը, և Ֆրանսայի արդի վարչութիւնը իր գործնական արդիւնքներէն մէկուն կը հասցնէ, պատմական մեծ իրողութիւն մըն է ինքնին, նոր դարագլուխ մը կը հիմնէ Ֆրանսայի մէջ կրօնական ազատախոհութեան համար, և ասով գոյութենէ կը դադրի Եկեղեցիին օգակորումը Պետութեան շուրջ։ Այս օրէնքով կը բեկանին այն յարաբերութիւնները որոնք հարիւրաւոր տարիներէ ի վեր գոյութիւն ունէին Եկեղեցիին և Պետութեան միջեւ, և հարկ պիտի ըլլայ այսպէս իրաց նոր վիճակ մը հաստատել, աւանդական բոլոր կապերը խզելով։ Եկեղեցիին և Պետութեան միութեան այս աւանդութիւնը հեռուները կ'երթայ, մինչեւ Աւատականութեան ժամանակները և վերջապէս կը հասնի մինչեւ Նաբոլէոնեան Քոնքորտան, որ կերպով մը նորոգեց և արդիացուց նոյն միութեան սկզբունքները։ Ֆրանսայի կղերականութեան համար ալ նոր դարագլուխ մը կը բացուի, այսուհետեւ կրօնից պիւտճէէն ապրող վարդապետները, եպիսկոպոսները պետական դրամէն յուսալիք բան մը պիտի չունենան, և կաթոլիկները իրենք պիտի ընեն իրենց ծախքերը, իրենք պիտի հոգան իրենց եկեղեցականները։

Նոր օրէնքին այս հիմնական սկզբունքը ի մօտոյ Ֆրանսական Պետութեան կեանքին մէջ մուտ պիտի գործէ։ Երեսփ. Ժողովը ընդունեց այս սկզբունքը, բայց միեւնոյն ժամանակ մեծ չափաւորութեամբ վարուեցաւ, օրէնքին չտալով այնպիսի խստութիւն որ կրնայ կրօնական պաշտամունքին կիրառութիւնը դժուարացնել կամ բոլորովին անկարելի դարձնել։ Զլացեց հերետիկոսական օրէնք մը դարձնել զայն, Եկեղեցիին դէմ հալածանք հանելու կերպարանք մը չուզեց տալ անոր, և չուզեց հերձուած մը առաջ բերել կաթոլիկ Եկեղեցիին մէջ։ Արմատականք և Ընկերվարականք շատ աշխատեցան որ նոր օրէնքը գործիք մը դարձնեն Եկեղեցին հալածելու, և անթուելի դժուարութիւններու մատնելու զայն, բայց Երեսփ. Ժողովը չափաւոր Մ. Ռիպօյի համակարծիք եղաւ և բաժանման օրէնքին սեւեռակերը ընկերվարական Արիսթիտ-Պրիանի հնարամտութիւնները մերժեց։ Ընկերվարականներուն և Արմատականներուն միտքը ա՛յն էր որ Պետութիւնը մինչեւ իսկ ջնջէ եկեղեցիներուն բանակալական ժողովները, որպէս զի պաշտամունքները դժուարութեան մատնուին և զըրկական դիւրութիւններէ բոլորովին զրկուին եկեղեցիները։ Բայց օրէնքին 4րդ յօդուածը առանց նոյն ժողովներուն կազմութիւնը, պայմանաւ որ բոլոր ընկերային նոյնօրինակ ժողովներու կազմակերպութեան համաձայն ընթանան, և ազատ ըլլան գործադրել բոլոր ա՛յն միջոցները՝ որոնք կ'ապահովեն կրօնքին և պաշտամունքին կիրառութիւնը։ Եպիսկոպոսներուն տրուած են բաւական կարեւոր իրաւասութիւններ, և վճիռ արձակելու պաշտօնները՝ ի մասին եկեղեցական խընդիրներու անվթար պահուած են կաթոլիկ եկեղեցիին ծոցին մէջ։

Օրէնքին կարեւոր սկզբունքներէն մին եղած է կրօնական ազատութիւնը վերահաստատել և Եկեղեցիին արգելք չյարուցանել իր բուն կրօնական սահմանին մէջ։ Եկեղեցական մատակարարութեան ժողովները իրենց ուզած ձեւովը կրնան գործածել իրենց կալուածները և իրենց դրամը պաշտամունքի պէտքերուն համար, բայց այս ազատութիւնը կը կապտուի իրենցմէ, երբ չկրնան մատակարարել իրենց թաղային եկեղեցին, և կամ եթէ վեց ա-

---

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 12

ՁՈՒԱՐՃԱԼԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՓԱՐԱՅՈՎ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Դ.

ՎԱՃԱՌՈՒԻՆ ԱՊԱՇԽԱՐԱՆՔԸ

Ուղեւորութիւնը առանց միջադէպի կը շարունակուէր։ Երկրորդ օրը՝ սպանիական եզերքները տեսնուիլ սկսան. շոգենաւը Սանթանտէր հանդիպեցաւ, ուր պահ մը դուրս ելան ուղեւորները։ Սանթանտէրի անուշաբոյր բոյսերն ու տունկերը, ջինջ երկինքն ու մանաւանդ հոյակապ մայր եկեղեցին հաճելի տպաւորութիւն մը ըրին ուղեւորներու վրայ։

Երբ Մօլըրթօն դառնալու համար վեց դահեկան տուաւ եկեղեցւոյն երէցին և լիակատար ներողութեան թուղթ մը առաւ, որուն շնորհիւ եթէ ոճիր մը իսկ գործած ըլլար, մեղք չը պիտի համարուէր իրեն, և սակայն այս ներողութեան թուղթին ազդեցութիւնը կը սահմանափակուէր միմիայն Սանթանտէրի շրջանակին մէջ։ Քաղաքէն ելնելէն ետք, այլեւս արժէքը կը կորսնցնէր ան։ Ուղեւորները Սպանիական քաղաքին մէջ այսպէս զուարճանալէ ետք, խրխտուան դէմ զօհ ու զուարթ վերադարձան շոգենաւ, որ երբ մեկնելու համար խարիսխ կը վերցնէր, անակնկալ դէպք մը պատահեցաւ և Լավառէտ խիստ յուզուեցաւ անկէ։ Տեղական կառք մը որ սրարշաւ կը վազէր, կանգ առաւ քարափին վրայ։ Կառքին մէջ կը գտնուէր մարդ մը, որուն տարօրինակ երեւոյթը ուշագրաւ հանգամանք մը ունէր։ Դէմքին վրայ տառապանքի ընդհանուր հով մը կար։ Մազերը խառնիխուռն ինկած էին ճակտէն վար։ Աչքերը քնատութեան ծանր հետք մը կը կրէին և մօրուքը բոլորովին անխնամ, թափառական մարդու մը ամբողջ պատկերը կը ներկայացնէր։ Առաջին անգամ զայն տեսնողը յիմար մը կամ ոճրագործ մը պիտի նկատէր։ Այս մարդը վաշխառու Պօվօտին էր։ Կառքը երբ շոգենաւին ուղղութեամբ եկաւ, Պօվօտ անմիջապէս վար ցատկելով քարափին վրայէն ուղղուեցաւ դէպ ի սաւառնակեայ կամուրջը, որուն միջոցաւ Լօտն շոգենաւը կը հաղորդակցէր ցամաքին հետ։ Պօվօտի խոլ վազքով մը դէպի շոգենաւին մէջ սուրաց, ուր բուռն կատաղութեամբ,

— Նաւապետը ո՞ւր է, գոչեց։

Նաւաստի մը զայն դիմաւորելով,

— Նաւապետը դեռ շոգենաւ չեկաւ, ըսաւ։ Ցամաքն է հիմա։ Ընկերութեան ներկայացուցչին հետ վաւերաթուղթեր կը փոխանակէ։ Շոգենաւ մտնելուն պէս իսկոյն ճամբայ պիտի ելնենք։

— Բայց ես շոգենաւին նաւապետներէն մէկուն բան մը ըսել կ'ուզեմ, յարեց Պօվօտ։

— Ուրեմն Բ. Նաւապետը հոս է, երթամ անոր իմաց տամ ու տեսնուեցէք հետը։

Պօվօտի շոգենաւէն ներս մտած ատեն Լավառէտ Բ. Նաւապետին հետ կը խօսակցէր։ Խեղճ խմբագիրը կատաղի հակառակորդը տեսնելուն պէս անակընկալ յուզումի մը ենթարկուեցաւ եւ սակայն թեթեւ տխրութիւն մը կրնար իր ամբողջ ծրագիրները եղծանել։ Ուստի պաղարիւնութիւնը պահելով,

— Այն յիմարը, որուն վրայ կը խօսէի, ըսաւ, հիմա հոս եկած է։

Նաւապետը այլայլելով,

— Ի՞նչ ըսիք, գոչեց։ Այն յիմար մարդը մինչեւ շոգենաւ եկա՞ծ է։

— Այո՛։

— Այն մարդը որ ինքզինքը Պօվօտի կ'անուանէ։

— Այո՛, Պ. Նաւապետ, պատասխանեց Լավառէտ, նոյն այն մարդը որ զիս կը հետապնդէր։

Անոնց այս խօսակցութեան պահուն, վաշխառուն, Նաւաստիին առաջնորդութեամբ, Նաւապետին մօտեցաւ։ Առաջին առթիւ իրարանցումի սաստկութենէն չկրցաւ տեսնել Լավառէտը՝ որ գաղտագողի խոյս տուաւ, և խօսքը Նաւապետին ուղղելով,

— Պ. Նաւապետ, գոչեց, հասարակ կալուածատէր և Բանկային արժէթղթերու ընկերութեան սենտիքային նախագահ Պ. Պօվօտին ես եմ։

Նաւապետը որ արդէն Լավառէտէն իմացած էր դիմացինին մոլութիւնը, թեթեւ մը ծիծաղեցաւ ու որպէս թէ յիմարի մը հետ ըլլար գործը, ծաղրածու ժպիտով մը,

—Մենք Պ. Պօվօտին կը ճանչնանք, բարեկամս, ըսաւ։ Պօսօտեն շոգենաւ մտաւ և անկէ մինչեւ հոս մէկտեղ ճամբորդեցինք։

—Անպատճառ 10 թիւ խցիկին մէջ կը գտնուի, այնպէս չէ՞, գոչեց վաշխառուն զայրոյթով։

—Քանի որ 10 թիւը ինք վարձած էր, բնական էր որ հոն գտնուէր։

—Ի՜նչ յանդգնութիւն, կակազեց վաշխառուն ոտքերը գետին զարնելով, ի՜նչ անամօթութիւն։ Բարեկամ Պ. Պօվօտն ես եմ, Պաոն, ես ինքս եմ 10 թիւ խցիկին վարձքը վճարողը։ Ե՛ս, ե՛ս, ե՛ս, կալուածատէր, հասարա...

Նաւապետը երգիծական քմծիծաղով մը վաշխառուին խօսքը ընդմիջելով,

—Հասկցանք, ըսաւ, հասկցանք։ Շատ աղէկ, շատ աղէկ։ Եթէ Պօվօտին դուք էք, մեր յաճախորդը ո՞վ է ուրեմն։

—Ի՜նչ գիտնամ, գոչեց վաշխառուն ուսերը թօթուելով։

Նաւապետը, զուարթ շեշտով մը կատակաբանելով,

—Չըլլա՞յ որ Լավառէտը ըլլայ մեր յաճախորդը, ըսաւ։

Լավառէտի անունը խոր տպաւորութիւն ըրաւ վաշխառուին վրայ որ խենդի պէս տեղէն ցատկելով,

—Ի՜նչ ըսիք, գոչեց, Լավառէ՞տ, ա՜հ, այն սատամբա՞կը, այն սրիկա՜ն, այն փաղցոյցի՞նը, հիմա օձիքէն բռնեցէք։ Աստուծոյ սիրոյն, հասէ՛ք, գողը, աւազակը, ոճրագործը բռնեցէք։

Նաւապետը վաշխառուին ա՜յս խելայեղումը տեսնելով, անմիջապէս սուլ մը արձակեց և երկու հուժկու նաւաստիներ վազելով եկան կալանաւորեցին վաշխառուն երկու թեւերէն։

Ա՛լ անոր յիմար մը ըլլալը բացայայտօրէն ստուգուած էր թէ՛ նաւապետին և թէ անոր շուրջը գտնուողներուն համար։ Վաշխառուն իրեն հանդէպ տեղի ունեցած այս նուաստութեան վրայ բոլորովին կատղելով,

—Ի՜նչ, գոչեց խեղդուկ ձայնով մը, զիս կ'աշկանդելո՞ւ կ'ելնէք, ես Պօվօտին եմ, ձեռքս վաւերաթուղթեր ունիմ ինքնութիւնս հաստատող։

Մարդուկին աղմուկն ու իրարանցումը ամբողջ շոգենաւը կը լեցնէր։

Ուղեւորները իսկոյն դուրս խուժեցին, անակնկալին պատճառը հասկնալու հետաքրքրութեամբ։

Երբ Մօլըրթօն ու աղջիկն ալ հո՛ն փութացած էին։ Բ. Նաւապետը արգահատական ակնարկ մը ուղղելով վաշխառուին վրայ, ուղեւորներուն դառնալով,

—Խե՜ղճ մարդ, ըսաւ, դարձեալ ճգնաժամի ինկած է։ Ի՜նչ դժուար կացութիւն։ Ուրիշ ճար չկայ, տուշ մը ընել պիտի տամ։

Լավառէտ որ նաւապետին ետին պատսպարուած էր,

— Աս այժմ տուշի հարկ չկայ, ըսաւ։ Թոյլատրեցէք որ ես խօսիմ անոր հետ։

— Ինչպէս որ կ'ուզէք, պատասխանեց նաւապետը։ Իմ կարծիքովս ամենէն կարճ ճամբան տուշ մը ընելն է

(Շարունակելի)

ընդհանուր կրօնական պաշտա-
քը։
րեսփ. Ժողովին Կղերական և Պահ-
ողական կուսակցութիւնները ան-
չեն կրնար ուրանալ թէ օրէնքին
տրամադրութիւնները չափաւոր ո-
խմբագրուած են, և հաւասարա-
երուն դիւրագգածութեան վիրա-
չեն։ Այս կերպով կրօնական
քարին երկուղները ինքնին կը դադ-
։ Ֆրանսա այս օրէնքով գեղեցիկ
ւթեան օրինակ մը տուաւ
արհի, թէ՛ կրօնական ազատու-
նը վերահաստատելով առողջ հիմն-
վրայ, և թէ պետութիւնը ազա-
ով դրամական ծանր բեռէ մը։ Երկ-
քուէարկուներուն մեծամասնու-
նը քուէտուփերուն առջեւ չնոր-
ալ պիտի ըլլայ այս ծառայութեան
մար, սատար մեծամասնութեամբ
ընտրելով զանոնք, որոնք արդիւ-
րեցին կրօնքի ազատութեան այս
ղեցիկ մտածումը։

⁂ Երեսփ. Ժողովին վերջին վի-
անութիւնները հետեւեալ կերպով
լի ունեցած են այս օրէնքին քուէ-
լութենէն առաջ, ինչպէս կը կար-
նք Նայէ Ֆրայէ Բրէսէի երէկ ի-
ռան թղթաբերով առնուած թիւին
.—

Նրեսփոխան Ռէպլերթի կեդրոնին և Ա-
կողմին (Պահպանողականք և Կղերա-
նք) ծախերու միջեւ առաջարկեց առ-
ւմ յետաձգել քուէարկութիւնը։ Տե-
կարեր ընկերվարական Պրիան պաշտ-
նեց իր տեսակէտը և ըսելով որ առիպո-
թիւն տրուի և քուէարկութիւնը կա-
րուի։ Յայտարարեց թէ կաթոլիկնե-
ն օրինաւոր բոլոր պահանջումներուն
աւունք տրուած է ներկայացուած օ-
քին մէջ, որ բանաւոր է և չափա-
, և կը պաշտպանէ անհատներուն և
ութեան իրաւունքները։ Ընդհա-
ր ոգեւորութեան մէջ քուէարկու-
նը տեղի ունեցաւ։ Եւ Երեսփ. Ժո-
վը 2՝3ի դէմ 328 ձայնով որոշեց
իանի բանախօսութիւնը Ֆրանսայի
լոր գիւղախումբերուն պատերուն
աչ փակցնել։ Ռէպլերթիի առաջար-
թիւնը մերժուեցաւ 235ի դէմ 334
յնով, յետոյ դադարէ մը վերջ Եկե-
ցին և Պետութեան բաժանումը ըն-
նուեցաւ 233ի դէմ 341 ձայնով։
8 ձայնի այս նշանակալից մեծամաս-
թիւնը ըստ ինքեան բաւական է
մեծ բարենորոգութեան համար։
նքը մինչեւ Նչ. (երէկ) Ծերակոյ-
ն պիտի ղրկուէր, որ կը յուսացուի
է առանց ամենափոքր փոփոխութեան
աի ընդունի զայն։ Խորհրդարանին
մանային արձակուրդը պիտի սկսի
ւլիս 14ին։ Մինչեւ այն ատեն վար-
պետ Ռուվիէ երկարօրէն պարզելով
տաքին աշխարհավարութիւնը, ա-
ով տեղեկութիւններ պիտի տայ
անսայի արտաքին կացութեան մա-
, յայտարարելով նաեւ թէ երկուս-
ք չահաւէտ պայմաններով կնքուած
ֆրանքեւգերման համաձայնութիւնը
րօքի խնդրոյն առթիւ, և յոյս պի-
յայտնէ որ հարկ պիտի չըլլայ
եսփ. Ժողովը արտասովոր նիստերու
ւէրել գերմանեւֆրանսական միջա-
պին պատահական մէկ դժուարու-
ան հետեւանօք։

⁂ Բաժանման Օրէնքին չորրորդ
ղուածին վիճաբանութեան միջոցին,
եսփոխան Մէժօ Ռիշար առաջարկեց
չորս կրօնական տօներու անուննե-
փոխուին և աշխարհիկ պարագանե-
հետ առնչութեան մէջ դրուին։
այսպէս Քրիստոսի Համբարձումը
չուի «Ծաղիկներու Տօն» կամ «Ծաղ-
տօն», Աստուածածնայ Վերափոխու-
կոչուի «Հունձքի Տօն», կամ «Հըն-
տօն», Ամենայն Սրբոց Տօնը կոչուի
ոն Յիշատակի», Ծնունդը կոչուի
նտանիքի Տօն», կամ «Ընտանետօն»։
յց այս առաջարկութիւնը մերժուե-
195ի դէմ 356 ձայնով։

Այսպէս Փօնքօրտան ոչ եւս է։ Ը-
ւուեցաւ Օրէնքին ի նպաստ քուէար-
ղ բոլոր երեսփոխաններուն անուն-
րը փակցնել Ֆրանսայի գիւղախում-
րուն պատերուն վրայ։

ՄԱՐՕՔԻ ԽՆԴԻՐԸ

«Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ»ի Յուլիս 4ի
խմբագրականէն

Առ այժմ կրնանք ըսել թէ Մարօքի
սին գերմանեւֆրանսական միջադէպը,
ա՛յնքան մեծ մտահոգութիւն պատ-
ռած էր, հարթուած է։ Վարչապետ
ւվիէի և գերման դեսպան Րատոլինի
ջեւ երէկուան տեսակցութիւնը միա-
նութեան վերջնական ձեւ մը գտած
Ժողովին գումարումը ապահովուած
որովհետեւ Ֆրանսա սկզբամբ ըն-
նած է, և Անգլիոյ մասնակցութիւնն
անկասկածելի կը թուի, քանի որ
անսա ընդունեց։ 1880ի Մատրիտ-
ն պայմանագրութեան միացեալ ըս-
րագրող Տէրութիւնք յայտարարած
որ եթէ մեծ Տէրութիւնք ժողովը
ւունին՝ իրենք ալ պիտի մասնակցին։
յոյդ կ'երեւի թէ Ժողովը Մատրիտ
պիտի գումարուի։ Ֆրանսա, որ
րօքի գործին առթիւ Անգլիոյ եւ
անիոյ հետ համաձայնութիւն կնքած
, պարտաւոր էր ժողովի ծրագրին
սին բացատրութիւն մը ուզել Գեր-
նիայէն, որուն յորդորին վրայ էր որ
րօք Տէրութիւնները ժողովի հրաւի-
։ Ֆրանսայի համար անհրաժեշտ է
իր սահմանակցութեան իրաւունքով
րօքի մէջ ունեցած բացառիկ չահե-
ն պաշտպանութեան վրայ կանխաւ
տահ ըլլար։ Գերմանիա այդ երաշ-
ւորութիւնը տուաւ Ֆրանսայի։
ւվիէ և Րատոլին խօսեցան և վերջ-
կան համաձայնութեան մը եկան, երբ
տոլին յաջողեցաւ փարատել բոլորո-
վին Ռուվիէի տարակոյսները։ Հիմակ երկու պետական մարդոց տեսակցութեանց արդիւնքը պիտի ըլլայ բանաւոր ձեւ մը գտնել իրենց համաձայնութիւնը հրատարակութեան տալու։ Մինչեւ այն օրը պիտի հրատարակուի թէ՛ Բարիզի և թէ՛ Պէրլինի մէջ, պաշտօնական զեկոյցի ձեւով։ Խնդրոյն այս գոհացուցիչ ելքը, որ ուրախութեամբ կ'ողջունուի բոլոր Բարիզեան թերթերուն կողմէ, երկուստեք նպատակայարմար է, եւ բոլոր խաղաղասէրները ի սրտէ գովեստ պէտք է կարդան այն կարող պետական մարդոց, Պիւլով իշխանին եւ Պիշոն դեսպանին, ինչպէս նաեւ վարչապետ Ռուվիէի և դեսպան Րատոլինի, որոնց դիւանագիտական հանճարը այս համաձայնութիւնը գոյացուց։ Ասով աներեւութացած կը թուի ընդհանուր խաղաղութեան, և թերեւս նաեւ ֆրանսական վարչութեան սպառնացող վտանգը։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊԻՒԼՕՎ ԻՇԽԱՆԻՆ

Մաթէնի և Բթի Բառիզիէնի Պէրլինեան Թղթակիցները վարչապետ իշխան Պիւլովէն ընդունուեցան, որ հետաքրքրաշարժ յայտարարութիւններ ըրաւ անոնց Մարօքեան խնդրոյն դիւանագիտական բանակցութեանց վրայ։ Իշխան Պիւլով հետեւեալը ըսաւ Բթի Բառիզիէնի թղթակցին.—

«Ֆրանսայի և Գերմանիոյ միջեւ բանակցութիւնները իրենց կանոնաւոր ընթացքը գտան, և չեմ հասկնար թէ ինչո՞ւ անհամբեր են մարդիկ այդ բանակցութիւնները խիստ չուտով վերջացած տեսնելու։ Հաստատ յոյս ունիմ որ այդ բանակցութիւնք արդիւնքի մը պիտի յանգին, բայց դիւանագիտութեան մէջ աճապարանք ըլլալու չէ։ Տէրութեանց միջեւ բանակցութիւնք ի հարկէ երկար ու դանդաղ կերպով կը կատարուին և պէտք է զգուշանալ փութկոտութենէ։ Մինչեւ հիմա մեր ձեռք բերած արդիւնքէն գոհ չըլլալու պատճառ չունինք բնաւ։ Գերման Թերթերուն Բարիզեան Թղթակիցները գործը չուտով վերջացած տեսնելու իրենց գովելի բաղձանքէն մղուելով, այնպէս մը ցոյց տուին թէ բանակցութիւնք լմնցած են։ Սխալ է այս լուրը, որովհետեւ Ֆրանսայի վարչապետ Մ. Ռուվիէ, ո՛րքան որ ես գիտեմ, տակաւին չէ ընդունած Միջազգային Ժողովին սկզբունքը, ճիշդ ինչպէս կը տրամադրէ մեր քաղաքականութիւնը։ Հետեւաբար բանակցութիւնք դեռ վերջացած չեն, այլ ընդհակառակն կը շարունակուին։ Ո՞րչափ ատեն պիտի շարունակուին։ Մինչեւ այն ատեն որ վերջնական արդիւնքը ձեռք բերուի, ինչ որ այս ժամուս դեռ կարգադրուած չէ։ Սակայն բանակցութիւնք լաւ կ'ընթանան։ Ֆրանսայի դեսպան Պիհուա երէկ նոր առաջարկութիւններ ըրաւ մեզի, զոր հարկ եղած ուշադրութեամբ պիտի քննենք։ Յետոյ դեռ ընելիք կայ։ Այս տեսակ գործերու մէջ, որոնք մինչեւ իսկ պատերազմի կրնան առաջնորդել, լաւագոյն է նուազ աճապարութեամբ ընթանալ։ Մեր գլխաւոր մտահոգութիւնն է գործը խաղաղութեամբ վերջացնել, և այս մտօք կ'աշխատինք համբերատար հանդարտութեամբ։»

Մաթէնի մէջ Պիւլովի յայտարարութիւնները աւելի կարճ են բայց քաղաքականօրէն աւելի նշանակալից։ Պիւլով դիտել կուտայ.— «Կրնամ ըսել ձեզի և կ'արտօնեմ ձեզ կրկնել խօսքերս, թէ Ֆրանսացիք կը սխալին, եթէ կ'ենթադրեն թէ մենք Գերմաններս թագուն մտածում մը ունինք ձեր հայրենիքին մասին։ Գերմանական դիւանագիտութիւնը անկեղծ է և ուղիղ, և բարեացակամ միջոցներով կ'աշխատի միայն բարեկամաբար լուծել ներկայ կացութիւնը, որ կրնայ չատ երկար տեւել։ Հաստատապէս կը հաւատամ թէ Ժողովի մը գումարումը ամէնէն լաւ ճամբան է ազատելու համար կացութենէ մը, որ բաւական ձգտեալ է և վտանգաւոր եղած էր և Ժողովը միայն յարմարագոյն միջոցն է բոլոր օրինաւոր չահերը հաշտեցնելու։»

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

Բարիզէ կը հեռագրեն Նայէ Ֆրայէ Բրէսէի յուլիս 3 թուով.— Իշխան Պիւլովի վերոյիշեալ յայտարարութիւններէն 24 ժամ վերջ, վաւերական և կէս պաշտօնական կերպով կը տեղեկացնեն թէ Մարօքեան խնդրոյն մէջ Գերմանիոյ և Ֆրանսայի միջեւ համաձայնութիւնը յաջողած է։ Գերման դեսպան Րատոլինի արտաքին գործոց Նախարար Ռուվիէի հետ երէկի տեսակցութեան մէջ վերջնական ձեւը գտնուեցաւ այս միաբանութեան համար։ Ռուվիէ և Րատոլին մինչեւ հիմակուան բանակցութեանց հաշուեկշիռը ըրին, և յիշատակագրին մէջ ամփոփեցին ա՛յն կէտերը, որոնք համաձայնութեան խարիսխ ծառայած են։ Հարկ չտեսնուեցաւ կրկին ծանուցագրերու փոխանակութիւն ընել։ Ֆրանսական կառավարութիւնը, որ արդէն ժամանակէ մը ի վեր սկզբունքով դիմադրութիւն չէր ըներ Ժողովին, և այդ Ժողովին նպատակին վրայ ինչ ինչ երաշխաւորութիւններ կ'ուզէր, մանաւանդ ի մասին ա՛յն իրաւունքներուն՝ զորս ստացած էր Անգլիոյ և Սպանիոյ հետ իր հին համաձայնութիւններով, հիմակ այլ եւս պիտի մասնակցի Ժողովին։ Հետեւաբար Ժողովը սկզբամբ ընդունուած է։ Ֆրանսա իմացաւ Գերմանիոյ դիտաւորութիւնները, որով նաեւ այս խնդրոյն մէջ գերման կառավարութեան անկեղծութիւնը, և Ռուվիէի կասկածները բոլորովին փարատեցան։ Ժողովը Մատրիտի մէջ տեղի պիտի ունենայ։

Թան այսօր հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ բանակցութեանց ապագայ ընթացքին վրայ.— Երկու կառավարութիւնները, որոնք իրենց փոխադարձ նպատակներուն և դիտաւորութիւններուն վրայ կատարելապէս լուսաբանուած են, և համաձայնած են Մարօքեան խնդրոյն ապագայ դարձուածքի մասին ընդհանուր սկզբունքներուն վրայ, կը զբաղին ձեւ մը գտնել իրենց համաձայնութիւնը պաշտօնապէս հրատարակելու համար։ Հաւանական է որ երկուստեք պիտի հաւանին հետեւեալ լուծման վրայ.— Ռուվիէի և Րատոլինի միջեւ նոր տեսակցութենէ մը վերջ պաշտօնական զեկոյց մը պիտի հրատարակուի միեւնոյն ժամանակ Բարիզի և Պերլինի մէջ, որով հաստատապէս պիտի ծանուցուի Մարօքեան խնդրոյն մէջ երկու կառավարութեանց միութիւնը։ Տեղի ունեցած խօսակցութիւններուն բոլոր պարագաները այս կերպով պիտի հրապարակուին։ Րատոլին իշխանին Ռուվիէի հետ տեսակցութիւնը սա՛ արդիւնքը ունեցաւ իսկոյն, թէ մտերմութեան և ուղղամտութեան մթնոլորտ մը գոյացաւ, որ ձգտումը փարատեց և համաձայնութեան համար գետին մը գտաւ։ Խօսակցութեանց ընթացքին մէջ երկու պետական մարդիկը երկուստեք հաւաստիքներ տուին, որոնք իբրեւ երաշխաւորութիւն պիտի ծառայեն։ Գերմանիա անպատճառ Ժողով կ'ուզէր։ Վերջնագիր մըն էր ասիկա անոր համար։ Ֆրանսա պարտաւորուեցաւ ընդունիլ, բայց իրական երաշխաւորութիւններով։

ՈՒՐԻՇ ԳԱՂԹԱՅԻՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ԱԼ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ՓՈՐՁ

ԵՐԿՈՒ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ ՄԻՋԵՒ

Բարիզի դիւանագիտական չրջանակներուն մէջ կը ծանուցուի թէ Մ. Ռուվիէի և Րատոլին իշխանին միջեւ վերջին յաճախակի տեսակցութիւններուն առթիւ, երկուստեք բերանացի փափաք յայտնուեցաւ երկու Տէրութեանց միջեւ միաբանութիւն մը առաջ բերել ո՛չ միայն Մարօքի խնդրոյն առթիւ, այլ այն բոլոր գաղթային-քաղաքական խնդիրներուն համար ալ, որոնք կրնան շփոթի պատճառ ըլլալ Ֆրանսայի և Գերմանիոյ միջեւ։ Գերմանիա կը փափաքի որ բոլոր ֆրանսական գաղթականութեանց մէջ «բաց դուռ» հաստատուի, և Ֆրանսա պատրաստ է թերեւս այս զիջողութիւնը ընել Գերմանիոյ։ Բայց որովհետեւ Ֆրանսա ասոր փոխարէն ինչ ինչ պայմաններ կ'առաջարկէ առեւտրական պայմանագրութեանց մասին, հաւանական չէ որ Գերմանիա չուտով զիջանի այդ պայմաններուն։

⁂ Մատրիտէ կը հեռագրեն թէ սպանիական կառավարութիւնը միտքը դրած է Ժողովին մէջ անկախօրէն գործել, առանց ինքզինքը կապուած զգալու Անգլիոյ և Ֆրանսայի հետ ունեցած հին համաձայնութենէն։ Սպանիոյ ծովային գործոց նախարարը յայտարարեր է թէ այդ հին համաձայնութիւնը Սպանիոյ վնասակար է, և հետեւաբար անկախ դիրք մը պիտի բռնէ աւելի Գերմանիոյ նպաստաւոր։

⁂ Բթի Բառիզիէն կ'ըսէ թէ ֆրանսական և գերման կառավարութիւնք հետեւեալ կէտերուն վրայ համաձայնած են.—

1. Մարօքի անկախութիւնը պիտի պահպանուի։
2. Մարօքի վեհապետական իրաւունքներէն ո՛չ մէկուն վնաս պիտի չհասնի։
3. Մարօքի և միւս Տէրութեանց միջեւ կնքուած պայմանագրութիւնները կէտ առ կէտ պիտի յարգուին։
4. Անգլեւֆրանսական և սպանեւֆրանսական պայմանագրութիւնները անվթար կը մնան։
5. Մարօքի հետ իր ընդհանուր սահմանակցութեան բերմամբ Ֆրանսա բացառիկ չահեր պէտք է ունենայ Մարօքի մէջ։

Ժողովին ծրագիրը Մարօքի Էմիրին կողմէ պիտի տրուի, բայց իւրաքանչիւր Տէրութիւն կատարեալ նախաձեռնութիւն և իրաւունք ունի բոլոր Մարօքեան միջազգային խնդիրներուն կարգադրութեան համար առաջարկութիւն ընելու։

⁂ Թանժէն կը գրեն թէ Մարօք ինք անձամբ առաջարկեր էր Թաթէնպախի գերմանական ընկերութեան մը կողմէ զինել Պօրխայտայի նաւահանգիստը։ Մարօք այս ընթացքը բռնած էր փոխարէն հակակրութիւն մը ցոյց տալու Ֆրանսայի, որ մերժած էր իր սահմանագլխէն զէնքերու ներածումը։ Երկու օր վերջ սակայն լուր եկաւ թէ Ֆրանսա կ'արտօնէ զէնքերու ներածումը Նըմուր-Լալլա-Մարնիայի ճամբով։ Ասոր վրայ Պօրխայտայի նաւահանգստին շինութեան խօսքը դադրեցաւ։ Մարօքցիք լարուած հետաքրքրութեամբ մը կը դիտեն Բարիզի և Պերլինի միջեւ կատարուած բանակցութիւնները, և կը փափաքին որ ձգտում մը առաջ գայ Ֆրանսայի և Գերմանիոյ միջեւ։ Ամէն պարագայի մէջ Մարօք սպասողական դիրք մը բռնած է հիմա և չի ստորագրեր տակաւին Պօրխայտայի նաւահանգստին գերմանական շինութեան առթիւ Թաթէնպախի ներկայացուցած թուղթը, այլ գործը կը ձգձգէ մինչեւ որ գերմանեւֆրանսական բանակցութիւնք վախճանի մը յանգին Ժողովի մասին։

⁂ Նացիօնալ Զայթունկ կը հրատարակէ հետեւեալ հատուածը, որ յայտնի է թէ պաշտօնական ներշնչումէ բղխած է.— «Գերման լրագիրներէն ոմանք ծանուցին թէ Տէլքասէի անկումը ուղղակի գերման կառավարութեան միջամտութեամբ տեղի ունեցաւ։ Մեր առած ստոյգ տեղեկութեանց նայելով, Տէլքասէի անկումը զուտ ներքին գործ մըն էր միայն, որուն բնաւ խառնուած չեն Գերմանացիք։»

⁂ Պերլինէ եւս կը հեռագրուի թէ դժուարութիւնները բարձուած են, և քանի մը մանր կէտերու վրայ միայն տակաւին խորհրդակցութիւնները կը շարունակուին։ Հոն ալ կ'ըսուի թէ Ժողովը Թանժէրի մէջ պիտի գումարուի ամրան տաքերէն վերջ։

⁂ Թէ՛ Ֆրանսա և թէ Գերմանիա իրենց բոլոր բանակցութիւններուն պարագաները բարեկամաբար հաղորդեր են անգլիական նախարարութեան, որ գոհ մնացեր է։

Ծ. ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Հաշտութեան առթիւ Թօքիոյի մէջ Ռուսիոյ կացութեան մասին կարծիքները դեռ բաժնուած են։ Շատերը հաստատապէս կը հաւատան թէ ռուս կառավարութիւնը պատրաստուած չէ ընդունելու այն պայմանները, զորս Ճարոն բացարձակապէս անհրաժեշտ կը նկատէ հիմնական հաշտութիւն մը հաստատելու համար, և որոնք, երբ ծանուցուին, բոլոր Տէրութիւններուն կողմէ իբրեւ բանաւոր և իբրեւ չափաւոր պիտի ճանչցուին։ Ճէնի Շիմբօյի և Քօքումին Շիմպունի նման ազդեցիկ թերթեր կը պնդեն թէ կարեւոր է ջախջախիչ պարտութեան մը ենթարկել Ռուսիոյ մանչուրիական բանակը։

Թօքիոյի մէջ անակնկալ մը եղաւ Չինաստանի պահանջումը Հաշտութեան Ժողովին միանալու։ Բայց կարելի բան չէ որ ընդունուի Չինաստանի պահանջումը։ Նիշի-Նիշի Շիմպուն կը յայտարարէ թէ Չինաստանի պահանջումը առաջ կուգայ մասամբ արտաքին դրդումէ, և մասամբ ալ ա՛յն վախէն թէ մի՛ գուցէ Ճարոն երկրորդ Ռուսիա մը ըլլայ իր գլխուն։ Նիշի-Նիշի Շիմպուն կ'ապահովցնէ Չինաստանը թէ իր կասկածը բոլորովին անհիմն է։ Ճարոն, ինչպէս որոշակի ըսուած է Պատերազմի Յայտարարութեան մէջ, հողային գրաւման նպատակներու չի ծառայեր, իր միակ նպատակն է մերժել իր չահերուն դէմ եղած սպառնալիք մը. բայց թշնամական գրաւումէն Մանչուրիան ազատելու համար ամենածանր զոհողութիւններ և ծախքեր ըրած ըլլալով, Ճարոն պարտաւոր է հոգ տանիլ որ անգամ մը եւս Մանչուրիա Ռուսիոյ տիրապետութեան չանցնի։ Այս խնդիրները կրնան կարգադրուիլ Չինաստանի և Ճարոնի միջեւ հաշտութենէն վերջ։ Նիշի-Նիշի ի վերջոյ կը վստահեցնէ Չինաստանը թէ պատճառ մը չունի կասկածելու Ճարոնի կատարեալ պարկեշտութեան վրայ։

⁂ Ճարոնի Ելմտական գործակատար Թագահաշի անցեալ օր Լոնտոն ժամանեց ճարոնական նոր փոխառութեան մը մասին գետինը պատրաստելու։ Թագահաշի Ռուխթէրի մէկ թղթակցին հետ տեսակցելով ըսաւ.— «Անկարելի է այժմէն ըսել թէ մօտալուտ բանակցութիւնները հաշտութեամբ պիտի վերջանան թէ ոչ։ Անկարելի է նաեւ ըսել թէ բանակցութիւնները որքան պիտի տեւեն։ Ճարոնի քաղաքականութիւնը եղած է միշտ նախահոգ ըլլալ քաղաքականապէս և դրամապէս, և ասոր համար իմ կառավարութեանս սեղանաւորական հայեցակէտերը փոխուած չեն։ Այսօր 50 միլիոն տոլար ունինք տակաւին Նիւ Եորքի մէջ՝ վերջին փոխառութենէն մնացած. Լոնտոնի մէջ ալ 8 միլիոն անգլ. ոսկի ունինք, այնպէս որ Ճարոն անմիջապէս նոր դրամի պէտք չունի, բայց եթէ նոյն իսկ հաշտութիւնը կնքուի, Ճարոն նոր դրամի պէտք պիտի ունենայ դրամական հրապարակը աժանցնելու, վճարելով ներքին փոխառութեան գանձատոմսերը, ճարտարարուեստական ընդհանուր զարգացման համար, և մեծաքանակ դրամի ալ պէտք պիտի ըլլայ զօրքերը ետ դարձնելու համար Մանչուրիայէն, հանգստեան թոշակ վճարելու, եւն.։ Եթէ հաշտութիւն չկնքուի, յայտնի է թէ դրամի անհրաժեշտ պէտք կայ աւելի, թէեւ մեր դրամական կարողութիւնները կը բաւեն տակաւին երկար ատեն պատերազմը շարունակելու։ Այս այսպէս ըլլալով, կառավարութիւնը մտադիր է նպաստաւոր առթիւ արտաքին նոր փոխառութիւն մը կնքելու, ժամանակը կախում ունի դրամական հրապարակին վիճակէն։ Հաւանաբար ի մօտոյ։ Ճիշդ պարագաները դեռ յայտնի չեն, բայց 30 միլիոն անգլ. ոսկի պիտի ըլլայ անտարակոյս, և հրապարակ պիտի հանուի այս նոր փոխառութիւնը Լոնտոնի, Նիւ Եորքի և մաս մըն ալ Եւրոպայի մէջ։ Արտասովոր գործունէութիւն մը կայ Ամերիկայի մէջ ճարոնական արժեթուղթ գնելու։ Որչափ ատեն որ հոն անցուցի, ամէն օր առ նուազն 200,000 անգլ. ոսկիի գնումներ կ'ըլլային ճարոնական արժեթուղթերու պարզ անհատներու կողմէ։»

⁂ Տէյլի Թէլէկրաֆի պատերազմական թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Լինէվիչ գիշեր ցերեկ կ'աշխատի գիտնալու համար թէ Ճարոնցիք ո՞ւր կեդրոնացուցած են իրենց գլխաւոր բանակները։ Երկու անգամ իր սպայակոյտին անդամներուն հետ մինչեւ Շէբինկայ գնաց, բայց ի զուր, որովհետեւ ճարոնական գլխաւոր գունդերը վարպետօրէն ծածկած են զիրենք, և չեն ըներ բան մը գոհացնելու համար Ռուսերուն հետաքրքրութիւնը։ Թայչանանի և Սաքանհանի չրջակայքը գտնուող զօրքերը հրամատարութեամբ Մատրիտով զօրավարին դէպի հիւսիս փախան, և իրենց ուտեստները և պաշարները գրաւեցին Չինացիք։

⁂ Զօրավար Քուրօբաթքինի տեղ ռուսական առաջին բանակին հրամատար անուանուեցաւ զօր. Պալիաքով։

⁂ Ռուսիոյ հրաժարեալ պատերազմական նախարար զօրավար Սախարովի անկումը անակնկալ մը չեղաւ ոչ մէկուն համար։ Մանչուրիոյ մէջ Ռուսիոյ կրած ահարկու պարտութիւնները ի վեր հանեցին ռուս պատերազմական վարչութեան թերի կողմերը։ Սախարով ալ Քուրօբաթքինի պէս Ճարոնի դէմ պատերազմը կը նկատէր ռուս զօրքերուն համար պարզ չրջագայութիւն մը։ Քուրօբաթքին Ցարին ուղղեալ յիշատակագրի մը մէջ ամենայն թեթեւութեամբ կը յայտարարէր թէ 35,000 հոգիէ բաղկացեալ ռուս բանակ մը կը բաւէ Ճարոնի գործը լմնցնելու, և Սախարով բոլորովին համամիտ էր այս Քուրօբաթքինեան տեսութեան։ Բայց պատերազմը ցոյց տուաւ թէ ռուս պատերազմական նախարարութիւնը ո՛րքան անպատրաստ էր Ճարոնի դէմ արշաւանքի մը համար։ Սախարով, 57 տարեկան, և ութը ամբողջ տարիներ մեծ սպայակոյտին անդամ, և Քուրօբաթքինի ռազմավայր մեկնելէն ի վեր պատերազմական նախարարութիւնը կը վարէր, չկրցաւ պատերազմական վարչութեան մէջ ոգեւորութիւն առաջ բերել, և անոր զանազան մասերը իրենց գործին բարձրութեան ժամանեցնել։ Եւ հիմակ ինքն ալ ուրիշ չատ մը վարիչներու նման պաշտօնանկ եղաւ։ Սախարով Բորթ Արթուրի անկումէն վերջ միտք ունէր հրաժարելու, բայց այն ատեն իր բարեկամները թող չտուին։

⁂ Ուաշինկթընի մէջ հաշտութեան Ժողովին ռուս լիազօրներուն խորհրդական պիտի անուանուին ի մէջ այլոց հետեւեալ անձերը.— Ելմտական նախարարութեան դիւանապետներէն Շիբով, Բէքինի ռուս դեսպան Բօքօթիլով, Բրօֆ. Մարթէնս, Լոնտոնի նախորդ զինուորական կցորդ զօրավար Վէրմուլով, և Թօքիոյի նախորդ նաւային կցորդ Ռուսին։

⁂ Ճարոնական բանակին վերին հրամատարը Մարէչալ Օեամա, որ ինչպէս պատկերներէն ալ կ'երեւայ, ծեր և լայն մարդ մըն է, պատերազմին սկիզբէն ի վեր իր ծանրութենէն կորսնցուցած է 25 լիպրա։ Մարէչալը ի զուր բժշկական դարմաններու դիմած էր ժամանակին, նիհարնալու համար։ Մանչուրիոյ դաշտերուն մէջ տասնըհինգ ամսուան բանակում մը, լաւագոյն արդիւնքի մը բերած հասցուցած է գէր զօրավարը։ Օեամա որ կատաղի ծխող մըն էր, այժմ օրական երեք սիկառով կը գոհանայ եղեր։

ՏԱՔԵՐԸ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ.— Պէրլինի մէջ սաստիկ տաքը կը շարունակէ, արեւահարներու թիւը կը չատնայ։ անցեալ օր երեք հոգի մեռան։ Տաքերը սոսկալի կոտորած կ'ընեն մանաւանդ ձիերուն մէջ։ Շաբաթ և կիրակի օրերուն ճամբան ինկող ձիերուն թիւը 47ի կը բարձրանայ։ Հանրակառքերն ալ չըանեցան։

⁂ Հռոմի մէջ ութը հոգի մեռան տաքէն, մէկ հոգի ալ հոգեվարք է։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԲԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ, 5 Յունիս. (Պաշտօնական).— Սպարապետ Լինէվիչ կը հեռագրէ ամսոյս 3 թուով.— Յուլիս 1ին Հալունչէն գաւառին մէջ, թշնամի յառաջապահները առաջացան մինչեւ Լուչուէնսքի գիւղը, չարունակ կռուելով, և հասան համանուն կիրճը, որ Եուլանցիէ և Կանկուցի գիւղէն հիւսիս 10 վերստ հեռու է։ Նոյն պահուն մեր զօրքերը յարձակողականի սկսան և թշնամին ետ մղուեցաւ։ Ճարոնցիք իրենց նախկին դիրքերը քաշուեցան, հալածուելով մեր հեծելազօրաց կողմէ։ Յուլիս 2ին մեր մէկ ջոկատը յարձակեցաւ թշնամիին դիրքերուն վրայ, Սովէյցի գիւղին մօտ Լիաօուզուբէնէ 16 վերստ հեռու դէպի հարաւ, իրիկուան ժամը 7ին։ Թնդանօթաձգութենէ մը վերջ մեր զօրքերը յարձակմամբ գրաւեցին ամրացեալ բարձունքները, և մինչեւ 3 վերստ տեղ հալածեցին թշնամին։ Ճարոնական վաշտ մը բնաջինջ ըրինք։ Քօրէայի մէջ գործող ռուս զօրքերը յարձակողականի սկսան և յաջողեցան գրաւել Քուբանցին, և Քուբանցիի հարաւակողմը գտնուող ուրիշ վայրեր։

ԼՈՆՏՈՆ.— Զօր. Լինէվիչ չարունակ կը նահանջէ դէպ ի Խարպին։ Բացարձակապէս սխալ է որ վերջերս տեղի ունեցած կռուի մը մէջ ճարոնական վաշտ մը բնաջինջ եղած է։ Սէուլէ կը հեռագրուի «Սէնդրըլ Նիւզ»ի թէ Ռուսք քաշուեցան Նաւսիոնկէ (Քօրէա)։ 14000 Ռուսեր այս պահուս կը պաշտպանեն Քիունկչէնը, Օնսխուընկն և Հուենկը։ Ֆասի կողմը այս օրերս մէկ քանի ընդհարումներ տեղի ունեցան, և Ռուսք միշտ ետ մղուեցան։ Ճարոնցիք կը չարունակեն առաջ խաղալ Հիւսիսային Քօրէայէ։ Վլատիվոստոք տակաւ կը պաշարուի։

—Մարէչալ Օեամայէ առնուած տեղեկութեանց համաձայն, Թօքիոյէն կը հեռագրեն թէ ճարոնական հետեւակներու վաշտ մը բնաջինջ եղած ըլլալու մասին Բեդերսպուրկէն ու Բարիզէն առնուած լուրերը չափազանցուած են։ Այդ տեղեկութեանց կարելի է ըսել թէ Ճարոնցիք Հալունչ-Զանի մէջ թէեւ նախապէս յառաջխաղացութիւն մը ցոյց տուեր, սակայն յետոյ այդ չարժումէն ետ կենալով իրենց տեղերը վերադարձեր են։ Այդ չարժումները Ռուսերուն դէմ կռուելով կատարած են, որով քիչ կամ չատ կորուստ պատճառած են Ռուսերուն։ Այդ մասին վերջնական լուրերը ժամանակի կարօտ են եւ ստոյգ աղբիւրէ կրնան առնուիլ։

— Բեդերսպուրկէն կը հեռագրուի թէ զրոյց կայ որ Ռուսիա զինադադար խնդրեր է։

ՎԻԷՆՆԱ. — Բեդերսպուրկէն հաղորդուած հեռագիրները թէեւ Ռուսերուն կարգ մը յաջողութիւնները կը ծանուցանեն Ճարոնցիներուն յառաջխաղացութեան դէմ, սակայն այդ չարժումները ճակատամարտներով և ընդհարումներով կատարուած են, որով դեռ յայտնի չէ թէ երկուկողմերէն ո՞ր աւելի վնասուած է։

ԲԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Պաշտօնաթերթը կը ծանուցանէ թէ Պատերազմական Նախարար Զօր. Սախարով հրաժարած ըլլալով, Զօր. Րէտիկէր առժամաբար վարիչ կարգուեցաւ Պատերազմական Պաշտօնատան։ Զօր. Բալիցին Ընդհ. Սպայակոյտի պետ կարգուեցաւ։ Նախարարաց Յանձնաժողովին Գործոյ վարչութեան պետ Պառոն Նոլտ Սպիտակ Արծիւի պատուանշանը ստացաւ։

—Նաւային շինութեանց յանձնաժողովը մատոյց իր տեղեկագիրը, որուն մէջ կ'ըսէ թէ 7 տարի չարունակ 75 միլիոն րուպլ պէտք է ծախսել նոր մարտանաւերու չինութեան համար, և այս գումարը պէտք է կրկնապատկել, եթէ երկրին տնտեսական վիճակը թոյլատրէ։

—Տէյլի Թէլէկրաֆի Բեթերսպուրկի թղթակիցը հաւաստի աղբիւրէ իմանալով բացարձակապէս կը հերքէ այն լուրը թէ Ռուսիա ի վերջոյ պատերազմական փոքր տուգանք մը պիտի վճարէ։

—Ռուսքի Ինվալիտ կ'ըսէ թէ Ցարը մտադիր է նոր պաշտօն մը հաստատել։ Ընդհ. Սպայակոյտի նոր պետ մը պիտի նշանակուի որ ուղղակի կայսեր պիտի տեղեկագրէ ինչ որ կը վերաբերի պատերազմի, և ներկայ պիտի ըլլայ պատերազմի վրայ նախարարական խորհուրդներուն։

ՎԻԷՆՆԱ.— Լոնտոնէ կը հեռագրուի թէ աւարտեցաւ ճարոնական «Օչիմօ» Թօրփիլլահալածին չինութիւնը և անցաւ նաւատորմին մէջ։ «Օչիմօ» մաս պիտի կազմէ մասնաւոր նաւաբաժնի մը որ պիտի բաղկանայ Բորթ Արթուրի նաւահանգիստին մէջ ընկղմած ռուս մարտանաւերէն, ջուրին երեսը հանուելէ, նորոգուելէ և սպառազինուելէ ետք։ «Բէրէզվիէդ» զրահաւորը որ ջուրին երեսը հանուած էր, Ճարոն տարուեցաւ, ուր պիտի նորոգուի և սպառազինուի։ Գերի բռնուած ռուս մարտանաւերն ալ մաս պիտի կազմեն այս նաւաբաժնին որուն պիտի հրամայէ նշանաւոր ծովակալ մը։ Ծովակալ Նէպօկաթով 81 սպայի հետ Քիօթօ տարուեցաւ ուր պիտի բնակի մինչեւ պատերազմին վերջը։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Զինուորական չրջանակներուն մէջ սա կարծիքը կը տիրէ թէ Ճարոն հիմա խոյս պիտի տայ վճռական ճակատամարտէ մը. բայց իր ամբողջ բանակը պատրաստ պիտի պահէ, մինչեւ որ բանակցութեանց մէջ ամէնէն կարեւոր կէտերը կատարելապէս որոշուին։ Ճարոնական լրագիրները միահաղոյն կը խոստովանին թէ իմաստութեամբ գործուած է հաշտութեան բանակցութեանց պատուիրակներուն ընտրութեանը առթիւ. նաեւ կ'ըսեն թէ ներկայ պարագաներուն մէջ ամէնէն կարող դիւանագէտներն են այդ պատուիրակները, և անոնց հոգածութեանը չնորհիւ հաւանական կը նկատեն թէ հաշտութիւնը քիչ ատենէն կատարուած իրողութիւն մը պիտի ըլլայ։

ԲԱՐԻԶ.— Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարը յայտարարեց մէկ քանի երեսփոխաններուն թէ, Մարօքի խնդրին ծագման սկիզբէն ի վեր, միշտ յարաբերութիւն ունեցած է Բարիզի եւ Պէրլինի դահլիճներուն հետ այնպէս նկատելով որ Իտալիոյ պարտականութիւնն է ամէն կերպով աշխատիլ հաշտութիւնը պահպանելու համար։

ՊԷԼԿՐԱՏ. — Սերպիոյ թագաւորը ընդհանուր ներման հրամանագիր մը պիտի ստորագրէ սեպտ. 8ին, իր որդւոյն չափահասութեան տարիքը մտնելուն առթիւ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Կորտոն-Պէնէթի ինքնաշարժ կառքի մրցումին մէջ չահեցաւ Ֆրանսացի Թէրի։ Իտալացի մրցողը երկրորդ հասաւ։ Երեք նախարարներ ներկայ էին։

ԿԱՏԱԿԵՐԳՔ ՄՈԼԻԵՐԻ

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ ՄԵՍՐՈՊ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ

Հատոր Ա. Տպագրութիւն Մ. Մամուրեան Որդի, Իզմիր։ Գին 30 ղրշ.։ Երկրորդ հատորին հետ մէկտեղ 54 ղրշ.։

Պ. Մեսրոպ Նուպարեանի թարգմանած այս Մոլիէրեան կատակերգութիւնները տպուած են մաքուր թուղթի վրայ 356 մեծադիր էջերու մէջ։ Մեծանուն կատակերգակին երկերը կարդալ փափաքողներ ինչպէս նաեւ դասական գրուածներու սիրահարներ պէտք է անպատճառ ունենան այս նոր հրատարակութենէն։

ՕՆՆԻԿ ՀԱՃԻ ՍԱՐԻՄԻ «Շաքարեղէնի մեծ վաճառատուն»ը Տեօ Դ. երեւ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎՈՅ կողմէ Երուսաղէմի հաշուոց քննութեան համար կարգուած Վարչական յանձնաժողովը յառաջիկայ Դշ. իր առաջին նիստը գումարելու հրաւիրուած է Ս. Պատրիարքին կողմէ։ Գոհացուցիչ է ըսել թէ յանձնաժողովոյ անդամները այս անգամ ամբողջովին ընդունած են իրենց պաշտօնը, և նոյնպէս գոհացուցիչ պիտի ըլլայ եթէ առանց ձգձգման ի գլուխ հանէ իրեն յանձնուած գործը, միանգամ ընդ միշտ լուծելու համար խնդիր մը որ աւելի կուսակցական ոգիի արդիւնք ըլլալ կը թուի քան թէ համաբառութեան օրինական և արդար տենչի մը։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ, ինչպէս գրեցինք արդէն, որոշած է այսուհետեւ հրատարակութեան չտալ Վարչական ժողովոց որոշումները և կարգադրութիւնները, մինչեւ որ չգործադրուին անոնք։ Երէկ վարչական բոլոր ժողովներուն հաղորդուեցաւ Խառն Ժողովոյ այս որոշումը Ս. Պատրիարք Հօր պաշտօնագրերով։ Ն. Սրբազնութիւն իր ներկայութեան կոչելով արձանագրութեանց դիւանի տեսուչ Մելիքեան Մկրտիչ էֆէնտին, յանձնարարած է անոր որ փոխանակ նամակներուն վրայ պատրիարքական մակագրութիւնները լրագրաց հաղորդելու, այդ նամակներուն պարունակութեանց վրայ միայն տեղեկութիւն տալով շատանայ։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ իր այս երկու կարեւոր որոշումներէն զատ, նկատի առած է նաեւ Սկիւտարի երեք թաղերու կրթական և եկեղեցական միացման խնդիրը, որ ասկից առաջ Տնտես. Խորհրդոյ նկատառման յանձնուած էր, այս խնդրոյն վերաբերեալ այս կամ այն կողմէ մատուցուած տեղեկագրերուն հետ։ Ժողովը այս անգամ չեղեալ նկատելով այդ բոլոր տեղեկագրերը, որոշեց երեք թաղերու Թաղ. Խորհուրդներու անդամներէն յանձնաժողով մը կազմել, որ խնդիրը պիտի ուսումնասիրէ և իր քննութեանց արդիւնքը պիտի հաղորդէ Վարչութեան՝ թաղերու եկեղեցական և կրթական միացման կամ ոչ-միացման մասին։ Այս յանձնաժողովոյ որոշումը վերջնական պիտի ըլլայ և պիտի վաւերանայ Խառն Ժողովէն։ Միւս կողմէ, Ս. Պատրիարքը նորէն պաշտօնագիր մը գրելով Ս. Խաչի Թաղ. Խորհրդին, յանձնարարած է Գուզկունճուք-Իճատիէի Թաղ. Խորհրդին վճարել հին կարգադրութեան համաձայն պահանջած բաժինը մինչեւ դպրոցական տարեշրջանին վերջը։ Անկէ յետոյ դադարեալ պիտի նկատուի Ս. Խաչի և Իճատիէի թաղերուն միջեւ նախապէս եղած կրթական և եկեղեցական կարգադրութիւնը։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Նորընտիր Առաջնորդ Տ. Մկրտիչ Վրդ. Աղաւնունիի պաշտօնը հաստատող կայս. Պէրաթը յանձնուեցաւ Պատրիարքարանի։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀՕՐ կարգադրութեամբ Մկրտիչ էֆ. Մելիքեան նախընթաց օր Պալաթ երթալով քննեց տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդին միջեւ ծագած անհամաձայնութիւնը և իր տեղեկագիրը ներկայացուց Ս. Պատրիարքին։ Մելիքեան էֆ. կարգ մը առաջարկներ ըրած է համերաշխութիւնը հաստատելու համար Թաղ. Խորհրդոյ անդամոց միջեւ։

ՆԱՐԼԸԳԱՊՈՒԻ Թաղ. Խորհուրդին ատենապետ Տիգրան էֆ. Նշաստաճեան իր վերջնական հրաժարագիրը մատուցած է Ս. Պատրիարքին։ Թաղ. Խորհրդոյ միւս անդամները առժամապէս կը շարունակեն իրենց պաշտօնը, մինչեւ որ կարգադրութիւն մը ըլլայ այս մասին։

ՆԱՐԼԸ ԳԱՊՈՒԻ եկեղեցւոյն յարակից պարտէզին քարափը, որ քայքայուած էր, ասկից առաջ Թաղ. Խորհուրդին ջանքերով սկսած էր շինուիլ։ Շինութեան համար պէտք եղած 150 ոսկիին մէկ մասը պատրաստ էր եւ միւս մասը Ս. Պատրիարք հօր հրամանաւ պիտի հաւաքուէր բարեսէրներու կողմէ։ Բայց տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդին անդամոց միջեւ ծագած անհամաձայնութեան պատճառաւ, քարափին շինութիւնը ընդհատուեցաւ և կիսակատար մնաց։

ՆԱՐԼԸ ԳԱՊՈՒՑԻ քանի մը ծնողներ Ուսումն. Խորհրդոյ այսօրուան նիստին դիմելով իրենց գանգատները պիտի յայտնեն տեղւոյն վարժարանին պաշտօնեաներէն ոմանց դէմ։

ՏՆՏԵՍ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ իր նիստին մէջ հետեւեալ տնօրինութիւնները ըրաւ.

1.— Թօփ Գաբուի Թաղ. Խորհուրդը հաղորդելով ցուցակը եկեղեցւոյն անգանձելի պահանջներուն և անվճար պարտքերուն, արտօնութիւն խնդրած էր ջնջել զանոնք հաշուեմատեաններէն և ըստ այնմ կազմել իր շրջանի մատակարարութեան հաշիւները։ Խորհուրդը յանձնեց նոյն ցուցակը կեդր. համարակալութեան, նշանակեալ գումարներուն ջնջման իրաւունք տալու հանգամանքները և պարագաները քննել, ճշդել և արդիւնքը տեղեկագրել, ըստ այնմ կարեւորը անօրինելու համար։

2.— Խորհուրդը նկատելով որ մայրաքաղաքիս Թաղ. Խորհուրդները ընդհանրապէս առանց վարչութեանն հաստատեալ ելմտացոյցի կը մատակարարեն իրենց խնամոց յանձնուած հաստատութիւնները և այս ընթացքէն Թաղ. սնտուկները սաէպ կը մատնուին պարտքերու, այս վիճակին միանգամ ընդ միշտ վերջ տալու համար որոշեց խնդրել Ս. Պատրիարքէն որ շնորհ ընէ ընդհ. շրջաբերականով մը հրաւիրել մայրաքաղաքիս բոլոր Թաղ. Խորհուրդները մատուցանելու ըստ օրինի իրենց մատակարարած եկեղեցեաց և վարժարանաց տարեկան ելմտացոյցը, յետ քննութեան և վաւերացման յանձնուելու համար ի գործադրութիւն։

3.—Խորհուրդը ուշադրութեան առնելով Ազգ. հաստատութեանց վերաբերեալ դրամներու և արժէքաւոր առարկաներու պահպանութեան մասին Ազգ. Վարչութեան կողմէ հաստատեալ հրահանգը որ հաղորդուած էր Ս. Պատրիարքին պաշտօնագրովը, հրահանգին գործադրութեան ձեռնարկելէ առաջ, ինչ ինչ հիմնական կարգադրութիւններ ըրաւ և որոնց յայտագրելով Ս. Պատրիարքին, հրահանգ խնդրել։

Տնտես. Խորհուրդը գործունէութեան գեղեցիկ օրինակ մը ընծայելով, ուրիշ կարգ մը որոշումներ ալ տուած է հաշուական և եկեղեցական խնդիրներու մասին, զորս պիտի հրատարակենք վաղուան թիւով։

ԿԵՏՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ընթացաւարտ կարգին օտար գրականութեանց բերանացի քննութիւնները կատարուեցան երէկ ֆրանսերէն լեզուով, առաջնորդութեամբ դասախօս Մ. Ալպէռ Բրօի։ Ընթացաւարտները խօսեցան Յոյն, Լատին և ֆրանսական գրականութեանց վրայ, ներկայացնելով այս գրականութեանց գլխաւոր դէմքերը։

ՕՍՄ, ԼԵԶՈՒՆ ԵՒ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ

Թուրք մամուլը գոհունակութեամբ և ուրախութեամբ կ'արձանագրէ Ս. Պատրիարք Հօր այն խրատականը զոր ուղղած էր Ներսէս Երմեան Վարժարանին մէջ, օսմաներէն լեզուին՝ ֆրանսերէնէ աւելի կարեւոր ըլլալը շեշտելով՝ մեր աղջիկներուն համար։

Իգտամ կ'ըսէ.— Հայոց Պատրիարք Տ. Օրմանեան Սրբազան նախընթաց օր Սկիւտարի Հայոց աղջկանց վարժարանը այցելած ատեն հարցուց թէ ուսանողուհիներուն մէջ օսմաներէն գիտցողներ կա՞ն։ Երկու աշակերտուհիներու՝ օսմաներէնի մէջ յաջողութիւնը գնահատելով Ն. Սրբազնութիւն խոստացաւ պարգեւներ տալ և արձանագրել տուաւ անոնց անունները։ Յետոյ խօսքը աշակերտուհիներուն ուղղելով Տ. Օրմանեան Պատրիարք յայտնեց թէ հայ աղջիկներուն համար ֆրանսերէնը բնաւ պէտք չէ մինչ օսմ. քաղցր լեզուն ուրիշ լեզուներէ աւելի կարեւոր և պէտք է։ Ն. Սրբազնութիւն այս առթիւ խօսեցաւ Թուրքերէն լեզուին ուսուցման հոգ և ջանք տանելու պէտքին ու անհրաժեշտութեանը մասին։

Սապահ կ'ըսէ.— Հայոց Պատրիարք Տ. Օրմանեան Սրբազան Բշ. օր Սկիւտար Իճատիէի աղջկանց Հայ վարժարանը այցելելով, աշակերտուհիներուն ուղղած խրատականով շեշտեց պէտքը և օգտակարութիւնը պետական պաշտօնական լեզուին որ ինչպէս բոլոր Հայ էրիկ-մարդիկ գիտեն, նոյնպէս պէտք է որ գիտնան հայ աղջիկներն ալ։ Այս առթիւ Ս. Պատրիարքը պարգեւ տալ խոստացաւ վարժարանին մէջ Թուրքերէն գրել կարդալ գիտցող երկու աշակերտուհիներու։ Պետական պաշտօնական լեզուին՝ Թուրքերէնին Հայ աղջկանց մէջ ալ տարածելու մասին Տ. Օրմանեան Պատրիարքին կողմէ եղած քաջալերութիւնը ճշմարտապէս գեղեցիկ և գովեստի արժանի է։

Ֆրանսերէն թերթերն ալ կը յիշատակեն Ս. Պատրիարք Հօր խօսքերը։

Լէվանդ Հէրալտ կը գրէ.— Սկիւտարի Հայոց աղջկանց վարժարանը տուած նոր այցելութեան մը մէջ՝ Պատրիարք Տ. Օրմանեան սրբազան գոհունակութեամբ տեսաւ որ երկու աշակերտուհիներ իրական առաջադիմութիւն մը ըրած են օսմ. լեզուի ուսման մէջ։ Պատրիարքը նոթագրեց անունները այդ օրիորդներուն և խրատեց որ Հայ իգական պատանեկութիւնը աւելի Թուրքերէն լեզուն սորվի, քան Ֆրանսերէն լեզուն։

Մօնիթէօր և Սթամպուլ ալ նոյնիմաստ հատուածներ կը հրատարակեն։

ԲԱՆԿԱԼԹԻԻ

ՎԻԷՆՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Երէկ Բանկալթիի Վիեննական Մխիթարեանց Վարժարանին մէջ տեղի ունեցաւ այս տարուան շրջանաւարտներուն վկայականաց բաշխման հանդէսը նախագահութեամբ Կ. Պատրիարք Տ. Սապպաղեան Սրբազանի որուն շուրջը կը գտնուէին Հաճեան և Բշտրեան գերապայծառները, և Գաֆթանեան, Աբիկեան, Գոսեան, Սիրունեան և ուրիշ բազմաթիւ Հայ-Հռովմէական վարդապետներ։

Հանդիսավայրը որ զարդարուած էր օսմ. դրօշակներով, լեցուած էր երկսեռ հրաւիրեալներով, որոնց մէջ կը նշմարուէին Աւստրիական դեսպան Պարոն տը Բալիչէ, դեսպանատան Ա. քարտուղար կոմս Սիլավի ու քոյրը, ընդհ. հիւպատոս Տէր և Տիկ. Զէֆարովիչ, Հայոց Պատրիարքարանէն երկու վարդապետներ, Գատըգիւղի Մխիթարեան վարժարանի Տնօրէն Հ. Թորոսեան, Ռ. Յ. Պէրպէրեան, Տօքթ. Թորգոմեան, Փանոսեան, Երազեան, Մըրմըրեան, Հրանտ Ասատուր, Տօքթ. Թօփճեան էֆէնտիները և Մամուլի ներկայացուցիչները։

Հրաւիրեալները դուռէն կ'ընդունուէին վանատան մեծաւոր Հայր Գրիգորիս Գալէմքեարեանի, Վարժարանին Տնօրէն Հայր Գաբրիէլ Մէնէվիշեան և Հ. Վարդան Մելքիսեդեկեան վարդապետներէն։

Ժամը ճիշդ 7ին Կ. Պատրիարք Տ. Սապպաղեանի և Դեսպանին մուտքը հանդէսը բացուեցաւ Համիտիէ քայլերգով զոր ներկաները ունկնդրեցին յոտնկայս։

Շրջանաւարտներէն մէկը Թուրքերէն ուղերձ մը կարդաց բարեմաղթութիւններ ընելով Վեհ. Սուլթանին կենաց համար։ Յետոյ հայերէն, գերմաներէն, ֆրանսերէն ճառեր կարդացին։ Հանդէսին մէջ կարեւոր տեղ մը կը գրաւէր վարժարանին նուագախումբը, որ մերթ ընդ մերթ հաճելի ու սիրուն կտորներ կ'երգէր և ի յայտ կը բերէր աշակերտներուն երաժշտութեան մէջ ունեցած կարողութիւնն ու ներդաշնակութիւնը։ Նոյնպէս այս տարուան շրջանաւարտներէն Պ. Պ. Իսրայէլեան և Գալիւնեան ընտիր կտորներ ածեցին ջութակի վրայ մեծ յաջողութիւնով։

Յետոյ կարգը եկաւ Վարժարանին այս տարուան տեղեկագրին զոր կարդաց Հայր Մէնէվիշեան։ Տեղեկագիրէն կը տեսնուէր թէ վարժարանը այս տարի ունեցած է 135 աշակերտ, որոնց 18ը օտարազգի։ Հայր Մէնէվիշեան իր վարժարանին ցարդ տուած արդիւնքները թուելէ ետք, յիշատակեց նաեւ այն շրջանաւարտները, որոնք կարեւոր աստիճաններ գրաւած ունին հրապարակին վրայ։ Յետոյ խօսքը շրջանաւարտներուն ուղղելով ինքնազարգացման պէտքը շեշտեց և յորդորեց զանոնք չբաւականանալ միայն իրենց դպրոցին մէջ ստացած կրթութիւնով, այլ աշխատիլ շարունակ միշտ բան մը աւելի իւրացնելու համար։ Հայր Մէնէվիշեան յետոյ շնորհակալութիւն յայտնեց Վսեմ. դեսպանին որ առաջին անգամ ըլլալով հաճած էր անձամբ քաջալերել վարժարանն ու ուսանողները։

Տեղեկագրէն վերջ գրօսեցուցիչ ժամանց մը պատճառեց Պ. Ա. Եփրեմեանի Պարոն Ճէմարտախօսեան անուն մենախօսութիւնը, որով սրամիտ ակնարկութիւններ կ'ուղղուէին աջ ու ձախ և ծափեր կը խլէին հանդիսականներէն։ Նոյնպէս հաճելի ժամանց մը պատճառեց գերմաներէն թատերգութիւն մը զոր յաջող կերպով ներկայացուցին Պ. Պ. Մագասար, Առճեան, Աճէմեան, Բէյիզեան և Վասիլիատիս։ Նոյնպէս ֆրանսերէն և գերմաներէն մենախօսութիւններ արտասանեցին Պ. Վ. Մուրատեան և Ա. Թորգոմեան, որոնք կ'ընդմիջուէին՝ աշակերտներուն տարւոյն ստացած նիշերուն ընթերցումով։

Ետքը տեղի ունեցաւ վկայականներու բաշխումը և վկայական ստացան հետեւեալները Պ. Ստեփան Երազեան (Տրապիզոնցի) որ ստացաւ նաեւ լուսանկարի գործիք մը իբրեւ մրցանակ։ Պ. Պետրոս Առճեան (Պոլսեցի)՝ շքեղ ժամացոյց մը, Պ. Հրանդ Աճէմեան (Պոլսեցի)՝ ջութակահարութեան մէջ Ա. հանդիսացողի մրցանակ մը, Պ. Փօլատ Առճեան (Պոլսեցի)՝ երեք հատոր Շիլլէրի մատենագրութեանց հաւաքածոն, Պ. Լեւոն Բէյիզեան (Պոլսեցի)։ Վարժարանին այս տարուան շրջանաւարտներուն մէջ կը գտնուէր նաեւ Պ. Վահրամ Կիւմիւշեան որ հիւանդ ըլլալով չէր կրցած մասնակցիլ քննութիւններուն և նոր տարեշրջանին պիտի ստանայ իր վկայականը, քննութիւն տալէ ետք։ Հայր Մէնէվիշեան բաժնեց նաեւ զանազան մրցանակներ և վիճակացոյցներ վարժարանի յաջողագոյն սաներուն։

Դպրոցին նուագախումբն էր որ վերջ տուաւ հանդէսին ուրկէ վերջ հրաւիրեալները մեծարուեցան և իրենց գոհունակութիւնը յայտնեցին Հայր Մէնէվիշեանի, որ կրցած էր վարժարանը յառաջադէմ ճամբու մէջ դնել։

Կ. Պատրիարքը և դեսպանը ու իր հետեւորդները յետոյ հրաւիրուեցան վարժարանին հիւրասրահը ուր Վսեմ. դեսպանը իր գոհունակութիւնը և շնորհակալութիւնները յայտնեց Հայր Գրիգորիս Գալէմքեարեանի և մասնաւորաբար Հայր Մէնէվիշեանի որ վարժարանին տուած յաջող արդիւնքին համար, ո և է ջանք չէ խնայած։ Կ. Պատրիարք Տ. Սապպաղեան սրբազան եւս իր մասնաւոր գոհունակութիւնը յայտնեց։

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆՔ

Վարժարանիս Ամավերջի հրապարակային հարցաքննութիւնք կը սկսին Յունիս 21 Երեքշաբթի օր և կը շարունակուին ցվերջ ներկայ ամսոյս։

Առաւօտուն հարցաքննութիւնք կը սկսին ժամ 2ին Ը. Թ., և կը տեւեն մինչեւ 5½. կէսօրէ յետոյ ժամ 7ին վերստին սկսելով կը շարունակուին մինչեւ երեկոյ։

Ցարգանօք կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ քննական փորձերուն բարեկամք կրթութեան և վարժարանիս, եկեղեցական թէ աշխարհական։

Յունիս 24, Ուրբաթ.—

Երկրաբանութիւն և հանքաբանութիւն, *Օսմաներէն, տարերք պարսկ. և արաբ. լեզուաց և Օսմ. օրէնսգիտութիւն (Ա.).—Բնագիտութիւն, *Գըրահաշիւ և երկրաչափութիւն (Բ.).— Ֆրանսերէն (Գ.).—Օսմաներէն (Դ.).— Երկրաչափական գծագիր (Ե.)։

Յունիս 25, Շաբաթ.—

Մարդկ. բնախօսութիւն և կազմախօսութիւն, *Ընդհ. պատմութիւն (Ա.). —Կենդանաբանութիւն (Բ).— Հայերէն գրաբար, *Կրօնագիտութիւն (Գ.).— Աշխարհագրութիւն, *Ուսմ. Նոր կտակարանի (Դ.).— *Պատմ. Հին Ուխտի (Ե.)։

Յունիս 26, Կիրակի.—

Մանկավարժք, *Արտասանութիւն, ընթերց. շարադրութեանց, երգ և նուագ (ընդհանուր)։

Յունիս 27, Երկուշաբթի.—

*Ֆրանսերէն Շարադր., Արտասանութիւն, Ուղղագր., գրական վերլուծութիւն և Պատմ. յոյն և լատին մատենագրութեանց (Ա.). — Օսմաներէն (Բ.).— Բացատր., Ընթերց. և Արտասանութիւն, *Անգլ. ու գերմաներէն (Գ.). — Ընդհ. Պատմութիւն (Դ.).— Ֆրանսերէն (Ե.)։

Յունիս 28, Երեքշաբթի.—

Տոմարակալ. և Առեւ. թղթակցութիւն, ֆրանսերէն լեզուաւ, եռանկիւնաչափ. գծագր. երկրաչափ., տարերք մաքենագիտ. (Ա). — Ֆրանսերէն քերականութիւն, և Ուղղագրութիւն, Պատմ. և Աշխարհագր. Օսմանեան (Բ). — Ընդհ. Պատմութիւն (Գ.).— *Աշխարհագրութիւն (Ե.)։

Յունիս 29, Չորեքշաբթի.—

*Պատմ. իմաստասիրութեան (Ա.).— Հայերէն գրաբար (Բ.).— Աշխարհագրութիւն (Գ.).—Հայ Քերականութիւն աշխարհաբար (Դ.).— Թուաբանութիւն (Ե.)։

Յունիս 30, Հինգշաբթի.—

Պատմ. քաղաքակրթութեան, ֆրանսերէն լեզուաւ, *Անգլ. գերմաներէն, Տարերք Լատիներէնի (Ա.).— Անգլ. գերմաներէն (Բ.).— Թուաբանութիւն (Գ.).— Բացատր., ընթերց. և արտասանութիւն (Դ.).— Արտասանութիւն (Ե.)։

Ծանօթ.— * կը նշանակէ «կէս օրէ յետոյ»։— Ա= Աւագք և Երիցագոյնք, Բ= Երէցք, Գ= Կրտսերք, Դ= Կրտսերագոյնք, Ե= Նորախայք։

Ի տես դրուած են Առաջին կիսամեայի մրցական գրաւոր փորձք, եւ տարեկան գծագրութիւնք ու գեղագրական աշխատութիւնք։

Հիմնադիր-Տնօրէն
17 Յունիս 1905 Ռ. Յ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ՊԱՅԻՐ ՓՈՂՈՑԻ ՀՐԿԻԶԵԱԼԸ

Նախապէս գրած էինք թէ ծանօթ դերձակ վաճառական Անթուան էֆ. Քիւրքճեան մէկ ոսկի նպաստած է Պայըր փողոցի հրդեհէն մազապուր ազատած և բազմանդամ ընտանեաց հայր հնակարկատ կօշկակարի մը, արհեստին անհրաժեշտ պիտոյքները գնելու և փոքրիկ դրամագլուխ մը հայթայթելու համար։ Անթուան էֆ.ի զաւակը, Օր. Մարի Քիւրքճեան եւս, զգացուելով այս տխուր ընտանեաց թշուառ կացութենէն քառորդ ոսկի մը նուիրած է նոյն նպատակով։ Իսկ Հրանտ էֆ. Սեթեանի ձեռամբ յիշեալ ընտանիքին յանձնուած է 80 ղր., Ռ.Ն. 20 ղր։ Այս ազնիւ օրիորդին և բարեսէր երիտասարդին շնորհակալութիւն կը յայտնենք ի դիմաց հրկիզեալներուն։ Կը մնայ մէկ օսմ. ոսկի, որով կատարելապէս պատրաստուած և ապրուստը ապահոված կ'ըլլայ նոյն դժբաղդ ընտանիքը։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

6 Յուլիս 1905

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	99 17
Ռէժի	(Tab. Turcs)	392 —
Օսմ. Միացեալ	(R. Nᵛ Unif.)	88 92
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	132 50
Պանք Օթթ.	(Banque Ott.	593 50
Թրանսվաալ	(Transvaal)	81 —

ՌԷՍՄԻ

Հիւմնը խըտմէթինէ մէպնի մուհասէպաթը ումումիյէ տաիրէսինին իքինճի չիւպէսի միւտիր մուավինի սաատէթլու Ըըֆաթ պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինէ թէպտիլէն պիրինճի րիւթպէտէն Մէճիտի։

ՆԵՐՔԻՆ

ԹՈՒՐՔԵՒՊՈՒԼԿԱՐ սահմանագլուխին ընդհ. քննիչ Համտի փաշա որ Սօֆիա գացած էր, հոնկէց մեկնած է դէպ ի Սելանիկ։

ՄԱՔՍԱՏԱՆ ԶԵՂԾՈՒՄԸ.— Մաքսի փոխարէն առնուած այդ ապրանքներու ճիւղին մէջ 13,337 ոսկիի զեղծում մը գործուած էր, ինչպէս գրեցինք։ Մաքսային քննիչ Սալիհ պէյ քանի մը ամիս առաջ տեղեկագրած էր Մաքսային վերատեսուչ Հասան Ֆէհմի փաշայի թէ այդ ապրանքներու ճիւղին մէջ զեղծումներ կը գործուին, ելմտական գանձը կը վնասուի և պաշտօնեաները բաւական բան ունին։ Հասան Ֆէհմի փաշա խնդրոյն քննութիւնը յանձնեց Մաքսային Խորհուրդին որ նոյն ճիւղին Տնօրէնին ու պաշտօնեաներուն հաշիւները ճշդելու համար մասնախումբ մը կազմեց մաքսային քննիչ Խալիտ պէյի նախագահութեամբ։ Այս մասնախումբը երեք ամիս շարունակ քննութիւն կատարելով երեւան հանեց թէ 13,337 ոսկի իւրացուցուած է իբրեւ փոխարժէք այն ապրանքներուն որոնք, արձանագրութեանց համաձայն, պէտք էր պատրաստ գտնուէին։ Մասնախումբին կողմէ մատուցուած ընդարձակ տեղեկագրին վրայ, Վերատեսուչ Ֆէհմի փաշայի նախագահութեամբ կազմուած յանձնաժողով մը հարցաքննեց նոյն ճիւղին Տնօրէնը և պաշտօնեաները։ Յանձնաժողովը համոզում գոյացնելով որ մաքսի փոխարէն առնուած ապրանքներու վաճառման գործողութիւնը շատ անկանոն կերպով և ելմտական գանձուն վնասելու եղանակով կը կատարուի, կարգ մը միջոցներ ձեռք առաւ։ Այսպէս, Պոլսոյ, Գալաթիոյ և Բերայի ամէնէն կարեւոր տեղերը քանի մը վաճառատուններ պիտի հաստատուին՝ մաքսի փոխարէն առնուած ապրանքները ծախելու համար։ Իգտամ կ'ըսէ թէ վաճառման գործին մէջ պաշտօնեաներն ալ նկատի առնելու է, որովհետեւ ցարդ պաշտօնեաներուն կողմէ յաճախորդներուն դէմ յարուցուած անտեղի դժուարութեանց երեսէն շատ մը վաճառքներ փոշիներուն տակ մնացած են ի վնաս Պետական Գանձին։ Միւս կողմէ, Ժողովուրդն ալ, այս երեսէն նախապատիւ կը սեպէ 1 ճեայի այնիկի վաճառատան մէջ գնելիքէն 100էն 20-30 աւելի վճարելով դուրսէն գնել։

ՀՈԼԱՆՏԱԿԱՆ դեսպան Տը Պիլանտ կոմսը առջի օր արձակուրդով իր երկիրը մեկնեցաւ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐԸ.—Ելմտական նախարարութիւնը ծանոյց նահանգները թէ երբ տէֆթէրտար մը և հաշուակալ մը պաշտօնէ դադրեցնել հարկ ըլլայ, պէտք է հեռագրով տեղեկութիւն ուղել Ելմտական Նախարարութենէն՝ անոնց մասին կատարուելիք գործողութեանց համար և տրուած պատասխանին համաձայն հարկ եղածը գործադրել։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՌՈՒՄԷԼԻՈՒ ՄԷՋ.— Սելանիկի կուսակալութիւնը հեռագրած է ձեռնհաս պաշտօնատանց թէ Ֆլորինայէն և Սէրֆիճէէն դրկուած զինուորներ Մուքրոսի գիւղին մօտ լերան վրայ հանդիպեցան վեց հոգինոց Պուլկար աւազակախումբի մը։ Ընդհարում մը կատարուելով աւազակներէն 4ը սպաննուեցան։ Բաղըքի մօտերն ալ աւազակներու ուրիշ խումբ մը բոլորովին նուաճուեցաւ զինուորներէն։ Աւազակներուն ձեռքէն առնուած զէնքերը և այլն զինուորական մթերանոցներուն յանձնուեցան։ Այն տեղերը ուր աւազակներու երեւումը հաւանական կը նկատուի, հսկողութեան տակ առնուած են, և որպէս զի այդ չարագործներուն խռովարարական արարքները արգիլուին, ամէն կողմ սաստիկ խուզարկութիւններ կը կատարուին։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Պուլկար Նախարարաց Խորհուրդը որոշեց արձակել 10 հազար զօրք, հունձքի աշխատութեանց համար։

⁂ Պուլկար կառավարութիւնը արտօնեց որ Սօֆիայի մէջ աւստրիական ճարտարարուեստի արտադրութեանց ցուցահանդէս մը կազմակերպուի։

ՕՏԱՐ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆ.— Ռուս կառավարութիւնը Ս. Աննա պատուանշանին Յրդ աստիճանը տուաւ Էտիրնէի ռուս հիւպատոսարանին թարգման Կարապետ էֆ. Պէնլեանի։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ԵՒ ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ վարչութիւնը որոշեց Տրապիզոնի նահանգին մէջ յարմար տեղերը թղթատարական և հեռագրական կայաններ հաստատել։

ՅՈՅՆ ՀԱՄԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.— Ֆէնէրի Պատրիարքարանին երկու Ժողովները չկրցան առջի օր գումարուիլ մեծամասնութեան չգոյութեամբ։ Բroosnu կը քննադատէ ժողովականները որոնց յաճախակի բացակայութեան երեսէն կարեւոր խնդիրներու խորհրդակցութիւնները կը յետաձգուին։

—Մ. Զախարիս Հաճօրլօ բաւական արժէքաւոր կալուածներ նուիրեց Բերայի յոյն համարակութեան, պայմանաւ որ անոնց հասոյթովը պահուի Սալմաթօմրուքի Յունական վարժարանը, որ իր անունը կը կրէ։

— Պոլսոյ Եպիրօթներու ընկերակցութիւնը «մեծ բարերար» անուանեց հանգուցեալ Մ. Ալէքսանտր Կէօրկիատիս, որ կարեւոր կտակ մը ըրած էր իրեն։ Սիլլօգոսն ալ հանգուցեալին այրին իրեն պատուակալ անդամ անուանեց։

ԱՆԱՍՈՒՆՆԵՐԸ.— Նախարարաց Խորհուրդին որոշմամբ, որ վաւերացուած է Կայս. Իրատէով, ծանուցուեցաւ ամէն կողմ որ թիֆթիք արտադրող այծերուն արտածման արգելքը խստութեամբ գործադրուի և երկրագործութեան ծառայող եզերուն և գոմէշներուն օտար երկիրներ արտածումն ալ արգիլուի։

ՊԷՐՈՒԹԻ Ամերիկեան Բժշկ. վարժարանին տարեկան քննութեանց Օսմ. պատուիրակութիւնը առջի օր Պոլիս դարձաւ Մէսաժըրիի շոգենաւով։

ՏԷՏԷԱՂԱՃԻ մաքսային պաշտօնեաները դժուարութիւն կը յարուցանէին վաճառականներուն դէմ, որոնք բողոքագիր մը ղրկած էին Մաքսային Վերատեսչութեան։ Այս առթիւ Տէտէաղաճ ղրկուեցաւ Նուրի պէյ որ սկսաւ քննութեան և հարցաքննել պաշտօնեաները։

ԻՒՆԻՈՆ ապահովագրական ընկերութիւնը 23,000 ֆր. վճարեց Պետական Խորհրդոյ անդամ Վսեմ. Բէճէպ պէյի, որուն կարասիները այրած էին անցեալ կիրակի գիշեր, Պոլիս, Սուլթան Ահմէտ, Տիվան եօլու պատահած հրդեհէն։

ՉԸՐԱԱԹ ԿԱԶԷԹԱՍԸ այս շաբթուան թիւը հրատարակուեցաւ եղանակին յարմար նիւթերով։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՓՈԹՈՐԻԿ, ԿԱՐԿՈՒՏ ԵՒ ՏԱՔ.— Շաբաթէ մը ի վեր Պոլսոյ մէջ անտանելի տաք կ'ընէ։ Առջի օր ջերմաչափը շուքի մէջ 27ն էր իսկ արեւուն մէջ 36։ Իզմիրէն կը գրեն թէ երկուշաբթի օր կէս օրին ջերմաչափը շուքի մէջ 34 էր և արեւի մէջ 43։ Եւրոպայի և Յունաստանի մէջ ալ տաք կը տիրէ։ Միւս կողմէ սակայն գաւառներէն մրրիկի, կարկուտի և յորդումներու լուրեր կը հասնին։ Այտընի մէջ Մուղլայի շրջակայքը մրրիկ մը ծագած է, խիստ տեղատարափով մը և բացառիկ խոշորութեամբ կարկուտով։ Հեղեղներ գոյանալով մեծ քարեր և ծառեր քշուած են, քաղաքին մէջ շատ մը տուներ և խանութներ ողողուած են, բայց անձի կորուստ չկայ։ Անասուններ քշուած և մեռած են։ Բերքերը սակայն մրրիկին աւերիչ շրջանակէն դուրս մնացած են։ Սելանիկէն կը գրեն թէ Օսթրովա լիճին ջուրերը արտասովոր կերպով բարձրացած են և լիճին կեդրոնի կղզեակը որ 4 տէօնիւմ տարածութիւն ունի, ջուրերով ծածկուած է։ Միայն ծառերու կատարները և քանի մը ժայռեր կը տեսնուին։

ՀՐԴԵՀ.— Երէկ գրած էինք թէ Բերա, Բանկալթի, Օսման պէյի Ժաալէնին դէմ ծաղկավաճառ Միխալի խանութը այրած է։ Միխալ իր գոյքերը ապահովագրած էր 500 ոսկիի, Օսմ. Ընկերութեան։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն բանալով հրդեհին պատճառներուն վրայ, հաստատեց թէ Միխալ նոյն գիշեր տուն գացած էր, իսկ աշակերտները Խրիսթօ, Թանաշ, Թօմա և Տիմիթրի պառկած էին։ Անոնք իրենց քունին մէջ մուխերէն կը նեղուէին, դուրս կը ցատքէին բայց արդէն բոցերը տարածուած էին։ Երիտասարդները շուարած ինքզինքնին ետեւի պատուհանէն հազիւ կրնան դուրս նետել [illegible] սահմանելով։ Իրենցմէ մէկը նոյն իսկ ինկաւ գետնայարկը որ հրդեհի մէջ էր, և ծանր այրուածքներ ստացաւ։ Հրդեհը ծագած է սանդուխին տակ գտնուած կանթեղէն, որ վառած ըլլալով, շրջուած էր կատուէ մը։

—Ուրիշ հրդեհ մըն ալ ծագեցաւ նոյն գիշեր, Պէյլէք, Թաղապետական պարտէզին մօտ և փայտաշէն տուն մը այրեցաւ։

ԲՍԱԿԱՀԱՏ.— Շամլի Սուլմա անունով անձը առջի օր երբ Բերա, Ապանոզ փողոց իր տունը կ'երթար, քսակահատ մը [illegible] անոր ժամացոյցն ու շղթան որ 25 ոսկի կ'արժէր։ Բայց մարդը անմիջապէս սկսաւ վազել գողը ձեռք ձգելու համար։ Քսակահատը տեսնելով որ օձիքը չպիտի կրնայ ազատել, գողօնը նետելով փախաւ։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Բերա, Միսք փողոց Բրիտքուա աքարթմանը բնակող ուսուցիչ Մ. Վալտիի սենեակը մտաւ գող Եանքօ, որ բանալով մը բացած էր դուռը։ Բայց աքարթմանին պահապանը իմանալով բռնեց այս գողը և ոստիկանութեան յանձնեց։ Եանքօյի վրայէն 7 բանալի գտնուած է։

ԲԱՄՊԱԿ

Երէկուան հեռագիր.—
Մըօթ 6.05

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԼՈՆՏՐԱ, 6 յուլիս, (Պաշտօնական).— Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ Ճափոն կը մերժէ զինադադար մը կնքել եթէ Ռուսիա սկզբունքով և նախապէս չընդունի ճափոնական բոլոր պահանջումները։

ԲԱՐԻԶ.— Զօր. Լինէվիչ կը հեռագրէ թէ ռուս զօրքերը ետ մղելով Ճափոնցիները գրաւեցին Բօրունքանկը Բօրէալի հիւսիսակողմը,

ՊԵՐԼԻՆ.— Գերման մամուլը մեծ գոհունակութեամբ կը յիշատակէ առաջ եկած կարեւոր համաձայնութիւնը Պերլինի և Բարիզի միջեւ և կը ծանուցանէ թէ հաւանական է որ պաշտօնական ծանուցագիր մը հրատարակուի երկու պետութեանց համաձայնութեան մասին։

ՄՈՒԿԵՐԸ.— Տեսդ. երեսը աշխարհահռչակ Լուի Շէթէյի մկնասպան դեղերուն ազդը.

ՍԱԿԱՐԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

Յունիս 23/6 Յուլիս 1905

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՔՈՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ Օ. Ռ.	96.09
Երէկուան էն բարձր գինը »	96.11
» էն վար գինը »	96.04
ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ	
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ Ֆր.	131 —
Երէկուան էն բարձր գինը »	131 12½
» էն վար » »	131.—
Ռէժիի պարտաթուղթ ֆրանք	392.—
Շիրքէթը Խայրիէ	30.—
Օսմանեան Պանքա	617.—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	246.—
Քարաքի Կ. Պոլսոյ	512.—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն Ա.	309.25
» » Բ.	269.50
Պանք Նաս. Կրէտ.	428.—
Թրամվէյի Բաժնեթուղթ	7.35
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա. Ռ.	14.12
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.	4 —
Լաւրիոմ ֆր.	35.50
Թրանսվալ »	80.—
Ռուսական 4% 1901	87.25
Ճափոնական 4%	87.63
Սպանիական արտաքին	90.37
Անգլիական Քոնսոլիտէ Ա. Ռ.	90.37
Ֆրանսական Ռանթ ֆր.	99.10

Ընտիր կերպասեղէններու ազդը կարդալ չորրորդ երես

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 23 —

ԳՐԵՑ
ԹԻՎԸՆՍԸՆ

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
ՍԻՄՈՆ ՉԷՕՄԼԷՔՃԵԱՆ

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԴԷՊԻ ԳԱՆՁԻ ԿՂԶԻՆ

ԺԳ.

ԻՆՉՊԷՍ ՑԱՄԱՔ ԵԼԱՅ

Թերեւս կղզիին լքուն երեւոյթը, մելամաղձիկ անտառներով, իր կ ապառաժներով և ամբարտակնե- որոնց վրայ կը խոյանար ծովը և փրփրէր որոտագին, իր բաժինը ու- ր այն տխուր տպաւորութեան մէջ ր կ'զգայի: Սիրտս հանգիստ չէր կառակ մեր գլխին վերեւ փայլող ւուն, հակառակ թռչուններուն ո- նք օդը կը լեցնէին իրենց ճռուո- ւններով, և հակառակ այն գոհունա- ութեան զոր մարդ ընդհանրապէս կը այ երկար ճամբորդութենէ մը ետք մաքը տեսնելով: Եւ երբեք, այս աջին ակնարկէն ետք, չկրցայ ա- նց զզուանքի խորհիլ Գանձի կղզիին րայ:

Զարչար աշխատութեան մը հետանկարը ունէինք առջեւնիս, վասնզի հովի ամենափոքր շունչ մը անգամ չի կար, և հետեւաբար պէտք էր նաւակները ջուրը իջեցնել և երկկայմ առագաստանաւը քաշել թիով 3—4 մղոն տեղ, մինչեւ այն նեղ կիրճը որ կ'առաջնորդէր Սքլէդի նաւահանգիստը: Առաջարկեցի նաւակներէն մէկուն մէջ մտնել, ուր բնականաբար գործ մը չունէի ընելիք: Հեղձուցիչ տաքութիւն մը կար և նաւազները կը դժգոհէին իրենց աշխատութենէն: Իմ գտնուած նաւակիս պետն էր Անտէրսընը, որ փոխանակ կարգապահութեան հոգ տանելու, ամէնէն աւելի ինք կը դժգոհէր:

—Վերջապէս, կ'ըսէր հայհոյելով, բարեբախտութիւն է որ մշտատեւ չէ աս:

Ասիկա խիստ չարագուշակ երեւցաւ ինծի, վասնզի մինչեւ ցարդ նաւազները սիրով աշխատած էին: Անշուշտ կղզիին տեսքը բաւական եղած էր բոլոր ուղեղները խանգարելու: Այս աշխատալից գործին ամբողջ տեւողութեանը միջոցին, Ճօն Սիլվըր երբեւ նաւուղիղ կը ծառայէր յառաջապահ նաւակին մէջ ոտքի վրայ կեցած: Ցայտնի էր որ ճամբան ջուրի պէս գիտէր և առանց վարանելու յառաջ կը տանէր նաւակները: Կանգ առինք ճիշտ այն տեղը ուր խարիսխ մը նշանակուած էր քարտէսին վրայ, եզերքէն իբր մէկ երրորդ մղոն հեռու, ցամաքին և Սքլէդ կղզիին միջեւ: Ծովին խորը նուրբ աւազով լեցուն էր: Մեր խարիսխին արձակումը բրարանցում պատճառեց հազարաւոր թռչուններու որոնք թռան գացին: Բայց 4—5 վայրկեանէն իջան դարձեալ և սովորական լռութիւնը տիրեց նորէն:

Այս փոքր նաւահանգիստը շրջապատուած էր ցամաքներով, որոնք կերպով մը անտառներուն մէջ կորսուած էին: Երկու ճախճախուտ առուակներ կը թափէին այս տեսակ մը ջրակայքին մէջ, իրենց գետաբերնէն տարածուելով խոնաւ և կախուղ հողերու բաւական ընդարձակ մակերեսի մը վրայ: Ուստի ծովեզերքին այն մասին բուսականութիւնը տեսակ մը թունալից փայլունութիւն ունէր: Ցցապատնէշներով շրջապատուած ամրոցիկ մը կար ալ կողմին վրայ, ինչպէս պիտի տեսնենք ետքը: Բայց անկարելի էր առագաստանաւէն տեսնել զայն դիմակաւորող ծառերուն պատճառաւ, և եթէ կողմնացոյցի արկղիկին վրայ բաց վիճակի մէջ դրուած չըլլար քարտէսը, պիտի կարծէինք թէ կղզին ծովուն վրայ գոյանալէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով մենք կը մտնէինք այս ծովածոցէն ներս, այնքան վայրի հանգամանք մը ունէր տեղւոյն ընդհանուր երեւոյթը: Ո՛չ տրամ մը հով կար, ո՛չ ո՛ և է շշուկ, բացի ալիքներուն ընդհարումին հանած աղմուկէն: Օդին մէջ մասնաւոր հոտ մը կար մնայուն ջուրի, և ծառերու նեխած տերեւներու: Դիտեցի որ տոքթորը շատ գէշ ազդուած էր և դէմքը կը ծամծռէր, իբր թէ նեխած հաւկիթի մը հոտն առած ըլլար:

—Զեմ երաշխաւորեր որ գանձեր կան հոս ըսաւ, բայց կ'երաշխաւորեմ որ տենդ կայ:

Եթէ նաւազներուն ընթացքը վրդովալի էր նաւակներուն մէջ, բոլորովին սպառնական եղաւ երբ ցամաք ելան: Խումբով կ'երեւային կամրջակին վրայ, խօսելով, վիճելով: Ամենապարզ հրամանը անգամ զայրալից ակնարկով կ'ընդունուէր և ակներեւ դժկամակութեամբ կը կատարուէր: Նոյն իսկ այն նաւազները, որոնց վրայ կը կարծէինք թէ կրնանք վստահիլ, ընդհանուր դժկամակութենէն վարակուած կ'երեւային: Ճօն Սիլվըր կը վազէր մէկ խումբէն միւսը, հանդարտութիւն պատուիրելով, ո՛չ ոք իրմէ աւելի լաւագոյն օրինակ մը կրնար տալ: Կը ժպտէր, քաղաքավարական ցոյցեր կ'ընէր: Առաջին նշանին վրայ, Ճօն Սիլվըր կը հասնէր, կը խօսէր, և երբ այլեւս ուրիշ բան մը չունենցաւ ընելու, սկսաւ երգել, ընդհանուր սրտնեղութիւնը պարտկելու ջանալով: Այս տխուր օրուան բոլոր վրդովալի պատահարներուն ամէնէն գէշը Ճօն Սիլվըրի բացայայտ անձկութիւնը երեւցաւ ինծի:

Սալօնին մէջ խորհուրդ գումարեցինք:

—Եթէ ուրիշ հրաման մը տամ, բոլոր նաւազները ինծի դէմ պիտի ելնեն, ըսաւ նաւապետը: Արդէն անքաղաքավարութեամբ կը պատասխանեն ինծի, ասիկա անտարանելի է: Ե՛ս ուրեմն, եթէ միայն այս վիճակը նշմարելու երեւոյթ ունենամ, գործս գէշ կ'ըլլայ: Միւս կողմէ՝ եթէ չպատասխանեմ, Ճօն Սիլվըր պիտի տեսնէ որ գործին տակը բան մը կայ և այն ատեն խնդիրը պիտի վերջանայ: Կ'ուզէ՞ք որ բան մը ըսեմ ձեզ. —մէկ հոգիի վրայ միայն կրնանք վստահիլ:

—Ո՞վ է այդ մէկ հոգին, հարցուց Սքուայրը:

—Նոյն ինքն Սիլվըրը: Անիկա ինծի և ձեզի չափ մեծ փափաք ունի որ այս մարդիկը հանդարտ ըլլան: Թերեւս առիթը ունենայ զանոնք հանդարտութեան հրաւիրելու: Կ'առաջարկեմ որ այս առիթը տրուի իրեն: Ընդհանուր արտօնութիւն մը տանք ցամաք ելնելու: Եթէ ամենքն ալ դուրս ելնեն, այն ատեն կը խորհինք թէ ինչպէս պաշտպանելու է նաւը: Եթէ մերժեն ամենքը մէկ դուրս ելնելու, խցիկին մէջ կը փակենք զանոնք և Աստուած կը պաշտպանէ արդար իրաւունքը: Եթէ ամէնէն կատաղիները միայն ելնեն, հաւատացէք որ Սիլվըր ոչխարներու պէս հանդարտ վիճակի մէջ պիտի վերադարձնէ զանոնք:

Որոշուեցաւ գործադրել այս առաջարկը: Խնդիրը պատմուեցաւ Ճօյսի, Հընթըրի և Րըտրըթի: Նոյն իսկ պարտաւոր եմ ըսելու որ այս լուրը կարծուածէն աւելի քիչ զարմանքով և մտահոգութեամբ լսեցին:

(Շարունակելի)

ՄԱՅՐԱԿԱՆ ԿԱԹԸ

Մայրական կաթն ալ գտնուեցաւ վերջապէս: Ցայտնի է որ Նորմանտիան կաթը զուիցերիականէն խիստ նաւոր և անդիմանալ է: Ֆրանսական Ռանսօ ս'Էտմօն (Ս. և Օ.) Ընկերութիւնը Ֆոսֆարէն և Նորմանտիոյ ամենապատուական կաթէն տղոց համար ընտիր սնունդ մը պատրաստած է ՖԱՐԷՆ ԼԱՔԹԷ ՖՐԱՆՍԷ անուամբ, ր մօր կաթին տեղը կը բռնէ բացարձակապէս. ՖԱՐԷՆ ԼԱՔԹԷ ՖՐԱՆՍԷՆ խիստ անուշահամ է, մեծ ախորժ վ կ'ուտեն պէպէքներն և քանի՛ ուտեն՝ ս'ինչափ կ'գիրնան ու կ'ուժովնան: Տղոց ու կիներու հիւանդութեան մասնագէտ բժիշկներ պէպէքներուն իբր սնունդ միակ Ֆարէն Լաքթէ Ֆրանսէն կը յանձնարարեն որ նիստ դիւրամարս է, տղոց ստամոքսը չի խանգարեր, փորհարութիւն չի պատճառեր, անոնց ակռայ հանելն ու ոտքի ելլելը կը դիւրացնէ ու կը փութացնէ և զանոնք կը պաշտպանէ տղոց յատուկ ամէն կարգի հիւանդութեանց դէմ: Անոնք որ իրենց սրտի հատորներուն առողջութեանը կը ցանկան և կը փափաքին առողջային հասակ, առողջ և կորովի տեսնել իրենց զաւակները, անհրաժեշտ է որ անունի նմանութենէ չխաբուին ու իրենց զաւակներուն իբր սնունդ փնտռեն միայն և միայն ՖԱՐԷՆ ԼԱՔԹԷ ՖՐԱՆՍԷՆ և տուփերուն վրայ ալ այս մարգանի: Կը ծախուի ամէն մեծ նպարավաճառներու, դեղագործներու և դեղավաճառներու քով:

Մեծաքանակ գնումներու համար դիմել Պ. Լ. ՄԱՆՆԻԻ վաճառատունը. Կ. Պոլիս: 7—50

ԳԼԽՈՒ ՑԱՒՆ ու ՄԵԼԱՄԱՂՁՈՏՈՒԹԻՒՆԸ

բնական հետեւանքներն են պնդութեան: Ուստի, անհրաժեշտ է որովայնին կանոնաւոր գործողութիւնը ապահովել: Ասոր համար, գլխու ցաւէ ու մելամաղձոտութենէ տառապողներուն կը յանձնարարենք գործածել ԹՐԻՊԼԷՐԱՆ անուն կակղացուցիչ դեղը: Այէն իրիկուան ճաշին մէջ, քիչ մը ջուրի, կաթի, գինիի կամ գարեջուրի մէջ սուրճի դգալ մը Թրիպլէրան խառնելով խմելը կը բաւէ անհետացնելու համար ամէնէն յամառ պնդութիւնն և անոր հետեւանք եղող հիւանդութիւնները, ինչ որ ո՛չ խիթ և ո՛չ ալ լուծմունք կը պատճառէ և կղկղանքը կը կանոնաւորէ: Թրիպլէրանի կակղացուցիչ ազդեցութիւնը ամէն օրուան հետեւեալ առտուն կը տեսնուի: Այս դեղը երբ կանոնաւորապէս և երկար ժամանակ գործածուի, բոլորովին կ'որպիէ պնդութեան և անոր հետեւանքը եղող հիւանդութիւններուն վերադարձը և լուծողականներուն նման ո՛չ աղիքները կը բորբոքեցնէ և ոչ ալ զանոնք կը հիւծէ:

Պէտք է ուշադրութիւն ընել շիշերուն վրայի թուղթերուն ստորոտը հետեւեալ հասցէին. —

Maison L. Frere, 19 Rue Jacob, Paris

Կը ծախուի ամէն մեծ դեղարաններու և մթերանոցներու մէջ: Մասնաւորապէս կը յանձնարարուի այն տիկիններուն որոնք պնդութեան դէմ կը մաքառին: Թրիպլէրանի գործածութիւնը օրական հազիւ 20 փր.ի ծախս կը պատճառէ: 18—13

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Մանկապարտէզներու համար «Գծամարզարան» անուն Գերմանական և Ամերիկեան մանկավարժական դրութեամբ շինուած գծագրութեան տետրակներ, ամբողջը 9 տետրակ:

Կեդրոնատեղի Կ. Պոլիս, Գապը Ալի ճամբէսի Կ. ՊԷՇԻՇԵԱՆ Գրատուն:

Հեղինակ
Խ. ԻՆԿԻԼԻՋԵԱՆ
Ուսուց. Գծգր., Գեղագր. և Ձեռ. Աշխատութեան
10—4

ՍԱՓՐԻՉ

Սափրիչ Արթաշէս Մ. Դաւիթեան պատիւ ունի ծանուցանել Պատ. հասարակութեան որ Սարրաֆի պղտայէին վրայ բաղնիքին կից 84 թիւ խանութին մէջ առանձին, ինչպէս նաև Էնիմահալլէի Բազար Պօշի ճամբէին վրայ 94 թիւ խանութին մէջ ալ սափրիչ Անտոն Պէօյէքեանի հետ ընկերութեամբ պատրաստ են իրենց դիմող արգոյ յաճախորդները գոհ ընել մաքուր, արագ և խիստ ախորժելի եղանակաւ սափրելու և մազ կտրելու ու յարդարելու մասին: Այս խանութներուն մէջ դիւրագնի կը ծախուին նաև ամէն տեսակ ընտիր անուշահոտութիւնք: 4—5

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ԴԸ ՊԵՐԼԷՆ
ԿԵԱՆՔԻ ԱՆԱՆՈՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԳՈՒՄԱՐ ՄԻՆՉԵՒ 1903 1,325,000,000 ՖՐԱՆՔ
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1903 510,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՀԻՄՆԵԱԼ 26 ՍԵՊՏ. 1853Ի ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ, ԵՒ ՈՒՂՂԱԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ԴԸ ՊԵՐԼԷՆ Ցամաքային Եւրոպիոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է
Անմրցելի ԹԱՐԻՖԱՆԸ զաւակաց Ապագայի Ապահովագրութեանց

ԱՐԿԱԾՈՅ ՁԵՒԸ

Ապահովագրութիւն ՇՈԳԵՆԱՒԻ, ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ, ԹՈՒՆԷԼԻ, ՏՐԱՄՎԱՅԻ եւն. արկածներու դէմ, աշխարհիս ամէն կողմը և ամբողջ կեանքի տեւողութեան ժամանակ, օրինակի համար չորաթական փոքր վճարումով մը, այսինքն ՄԷԿ ՖՐԱՆՔԻ և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (որ կ'ընէ 52 ֆրանք) պատահած ամբողջ կեանքին մէջ ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր. մահուան պարագային 15,000 ֆր. արկածէն յառաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային:

Ընկերութեանս դրամատունն է՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ ի Պոլիս =
ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ, ԳԵՐՄ ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ՝ ՄԻՀՐԱՆ ՍԻՆԵՄ-ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ
Պոլիս Գասթրճօղլու խան թիւ 45 եւ 45 bis
50—8

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԻՄՆԵԱԼ
ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոս. 2/14 եւ 1310 Սէֆէր 20 թուակիր Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան Կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Քարաքէօյ, Եէնի խան և կամ հետեւեալ հասցէներուն.—

Մահմուտբաշա Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Գալիս Մ. Մ. Ի. Սառօք և Ռոտիգի, Էյիւպ իւլ Իսլամ խան. Պահճէ գաբու թիւ 10.
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անճէլիտէս, Կայարանի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Քեամիլ էֆէնտի Շուկայի հրապարակ.
Գատրգիւղ, Մ. Ա. Անդիրա, Մօտա ճամբէսի.
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարչի.
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրմինգ, Թիւ 12 Թինէլ խան.
Ղալաթիա, Մ. Էգիէն Բրէմէզի, Թէվէքքէլ խան.
Բերա, Մահմուտբաշա Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Լ. Ռօսէ, Պէօյիւքտէրէ ճամբէսի, Թիւ 137.
Մեծ Կղզի, Րէսուլ էֆէնտի.
Բ. Սոմմարիվա, Բէնարիք.
Պոլիս Ս. Միւնիր պէյ, Թէրագգը խան Թիւ 8 և 9, առաջին յարկ:

Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ: 21—50

ՆՇԱՆ ՋԱՄԻՃԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ
ԵՒ
ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

Կ'ուզէ՞ք հարսնիքներնուդ փայլը աւելցնել, գեղեցիկ «էֆէ» մը տալ մոմերուն, դիմեցէք ՆՇԱՆ ՋԱՄԻՃԵԱՆԻ վաճառատունը, ուր բացի պատրաստ գտնուած մոմերէ կը զարդարուին նաև մեծ ճաշակով վերջին նորաձեւութեամբ ճոխակուոր մոմեր, անմրցելի աժան գիներով: Կը գտնուին նաև հոն հարսի կիւլանտ, քօղք, քօղքի ծնուռ, զարդարուած կոշով, ծաղիկ, փետուր, եւն. եւն. եւն.:

Փութացէ՛ք, հարսնիքի Տէրեր, այցելել անգամ մը Նշան Ջամիճեանի հարսանեկան մոմերու ճոխ վաճառատունը, ուր ոչ միայն ձեր ճաշակը, այլ նաև ձեր քսակն ալ գոհացուած պիտի գտնէ:

ՍԽԱԼ ՏԵՂ ՉԵՐԹԱՔ

☛ ՆՇԱՆ ՋԱՄԻՃԵԱՆ ☚

Կ. Պոլիս, Քամանճօ խանի տակ, թիւ 86 48—50

ԳԻՏՑԱԾ ԵՂԻՔ
ՏՐ. ՌԱՖԱՅԷԼԵԱՆ
փոխադրուած է Բերա (Թաքսիմի մօտ), Թուլպա-Պաղի թիւ 9: Հոն կ'ընդունի իր հիւանդները ամէն օր կէս օրէն վերջ: 50—47

ԱԿՌԱՆԵՐ

ունի՞ք փտած, կոտրած, ցաւող և լինդերու հիւանդութիւն: Կատարեալ դարմանումի; և բնականին անթերի գեղեցկութեամբը արհեստական ակռաներու զետեղման, և լինդին գոհ մնալու համար, դիմել ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԻ
Կ. Պոլիս, Պահչէ Գաբու, Պիր-Պիր-Զէյթիլի դիմաց, ժամը 4էն 11½, և ամէն առտու կանուխ, Սկիւտար Իհսանիյէ, իր բնակարանը:
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ
50—32

ՕՆՆԻԿ ՀԱՃԻՍԱՐԻՄ
ՇԱՔԱՐԵՂԷՆԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Բերա, Բանկալթի, Պէօյիւքտէրէ ճամբէսի Թիւ 38 եւ Աղանամի, թիւ 124

Այս վաճառատանս մէջ կը ծախուին Եւրոպական և Օսմանեան ամէն տեսակ ընտիր շաքարեղէններ, պաստաներ, լօքումներ, լիքէօրներ, իքսիրներ, հարսնիքի, նշանտուքի և կնունքի յատուկ զարդարուն շաքարեղէններ, ամէն տեսակ անուշեղէններ, եւն. եւն.:

Կ'առանձնէ հարսնիքներու սպասարկութիւնը, գոհացուցիչ և դիւրամատչելի պայմաններով: Կը գտնուի նաև ԸՆՏԻՐ ՊԱՂՊԱՂԱԿ, մանաւանդ Բանկալթիի խանութին մէջ, ուր կրնան յաճախել Բանկալթիի ընտանիքները և խիստ գոհ պիտի մնան:

Այս վաճառատունը բնաւ առնչութիւն չունի ուրիշ ո՛ և է նմանօրինակ հաստատութեան հետ: 50—6

ԸՆՏԻՐ ԿԵՐՊԱՍԵՂԷՆՆԵՐ
Կալաթա Խավեար խան երկրորդ յարկ
թիւ 83

Ֆրանսայէն և Անգղիայէն վերջին նորաձեւութեան համեմատ պատրաստուած զուտ և ընտիր բուրդէ երիկ մարդոց համար յատուկ գոսթիւմներ, բալթօներ և բանթալոններ բերուած ըլլալով, արգոյ հասարակութեան կը յանձնարարուի անգամ մը դիմել յիշեալ վաճառատունը, ուր ճաշակի ազնուութիւնը և գիներու չափաւորութիւնը իրարու հետ կը մրցին:
50—17 Գ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒՆ

Վերջին տարիներս մեր երկրին Գերմանիոյ հետ մշակած առեւտրական, ճարտարարուեստական և կ. թ.-կան սերտ յարաբերութիւնները անհրաժեշտ պէտք մը դարձուցած են մեր համայնքին ալ ուսանիլ Գերման լեզուն:

Բաջախնդիր և փորձառու ուսուցիչ մը որ Զուիցերիական համալսարանի հաստատութեան մը մէջ բազմամեայ շրջան մը բոլորած է, պատրաստ է թէ դպրոցներու մէջ և թէ՛ անհատներու դասախօսել Գերմաներէն լեզուն դիւրամատչելի պայմաններով: Կը յուսանք թէ Պատ. Հասարակութիւնը պիտի ջանայ օգտուիլ այս առիթէն: Դիմողները կատարելապէս գոհ պիտի մնան:

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել ժամը 2—6 (Ը. Թ.), Ֆինճանճըլար Եօքուշու, Ամերիգան խան, Թիւ 12: 12—15

ՕԳՏԱԿԱՐ ՀԱՍՑԷ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
Վ. Մ. ՀԻՆԴԼԵԱՆ
ԼՕԶԱՆԷՆ ՎԿԱՅԵԱԼ
Բերա, Մեծ Փողոց 454. Ռուսական հիւպատոսարանին կից

Կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէն մինչեւ ժամը 11 (ը. թ.).— Գշ. և Շբ. օրերը առաւօտէն:

Ամէն անոնք որ պէտք ունին Ատամնաբուժական խնամքներու, կատարեալ վստահութեամբ կրնան դիմել յիշեալ Դարմանատունը, ուր՝ պիտի գտնեն կատարեալ դարման, ըլլայ վիրաբուժական, կամ արուեստական ամենավերջին կատարելագործութեանց համաձայն: 50—23

ԴԱՇՆԱԿԻ
ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՅԱՐԴԱՐՈՒՄ

Անոնք որ իրենց դաշնակը նորոգել կամ յարդարել կ'ուզեն, կրնան դիմել Լեւոն էֆ. Գալֆաեանի, Նուրը Օսմանիէ, Ծըզըլ օղլու ճամբէսի Թիւ 53:

Լեւոն էֆ. Գալֆաեան երկար ատենէ ի վեր այս գործը իրեն մասնագիտութիւն բրած ըլլալով, ամէն անոնք որ իրեն կը դիմեն, խիստ գոհ կը մնան: 8 8

PHOENIX ASSURANCE L. Co.
„ՖԻՆԻՔՍ"
ESTABLISHED 1782
ՀԻՄՆԱՄԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1782ԻՆ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869ԷՆ Ի ՎԵՐ
ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ
Անգլ. ոսկի 4,218,000

ՖԻՆԻՔՍ տօսկ հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատուաւորութեամբ և մնացած մէջ իր անմիջական վճարումներով:

ՖԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի և կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ և շարժուն առարկայք, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով:

Ընկերութեան նշանաբանն եղած է. ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ և ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ ՎՆԱՍՈՒՑ: Ցա՛րդ վճարած է աւելի քան 27,000,000 անգլ. ոսկի:

Ընդհ. գործակալ Պոլսոյ և գաւառաց: Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
Վիրալիս խան. Պանք Օթոմանի քով
Ղալաթիա
Փոխ Գործակալք ի Պոլիս
ՌՈՒԲ. ԱՐԻԿԵԱՆ ՃԻՎԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ
Էմին պէյ խան Ֆինճանճեան խան
Զմիւռնիոյ [illegible]
Ա. ԷՆՔՍԵՐՃԵԱՆ
13—50

ՄԿՆԱՍՊԱՆ
Mort aux Rats
par la Pâte phosphorée
de Louis Steiner de
Vernon (France)

ԲԱԹ ՖՕՍՖՕՐԷ
15, Médaille aux Expositions or, vermeil, Argent & Bronze

Ի Վերնօն (Ֆրանսա) աշխարհահռչակ Լուի Շթայների պատրաստած այս ամենազօր դեղը որ վայրկենական կ'սպաննէ դաշտային և քաղաքային ամենէն մեծ մուկերը. կը ծախուին մասնաւոր շիշերու մէջ հետեւեալ գիներով
¼ ՇԻՇԸ 50 ՓԱՐԱՅ ½ ՇԻՇԸ 2 ՂՐՈՒՇ

TUE SOURIS (MARQUE DÉPOSÉE)

Թիւ ՍՈՒՐԻՆ գօրեղ հատիկներ են որ մասնաւորապէս պատրաստուած է փոքր մուկեր (ֆինտըգ սըչանը) ինչպէս նաև պալատներու մէջ նոյն տակ ապրող մուկեր, ևայլն մնասակար փոքր կենդանիներ սպաննելու համար
¼ ՏՈՒՓԸ 50 ՓԱՐԱՅ

Վերոյիշեալ դեղերը կը ծախուին
Պոլիս. Ամէն մեծաքանակ դեղորէից վաճառատուները և դեղարանները:
» Պէն Պիր Չէյիտ վաճառատունը, Պահճէ-Գաբու
» Իպրահիմ Էթհէմ էֆէնտի, Միսըր Չարշը.
» Տ. Բ. Տըմիթրիատի, Անգլիական վաճառատունը Պահճէ Գաբու
» Պազար տը Ֆրանս, Նպարեղէնի վաճառատունը Համիտիէ փողոց
Բերա. Պոն Մարշէն
» Ամէն մեծ դեղարանները և նպարավաճառատունները:

Ուշադրութիւն շիշերուն և տուփերուն, որոնք զմռսուած և վրան L. Steiner, Vernon ինչպէս նաև գործածութեան եղանակը նշանակուած են:

Թուրքիոյ ընդհանուր կեդրոնատեղին է միայն մեծաքանակ վաճառումներու և յանձնարարութեանց համար, Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ, Հաճօբուլօ խան, Թիւ 31: 6—50

Լ'ՈՒՆԻՈՆ
ԵԱՆԳԸՆԱ ՔԱՐՇԸ ՎԷ ԷՕՄՐ ԻՃՈՒՆ ՍԻԳՈՒՐԹԱ ՔՈՒՄՓԱՆԻԱՍԸ
1828 ՎԷ 1829ՏԱ ԹԷԷՍԻՍ ՔԸԼԸՆՄԸՇ
Մէրքէզի իտարէսի — Բարիզտէ, Վանտօմ մէյտանընտա 9 նումէրօլու
տայիրէի խուսուսիյէտէ

ՀԱՐԻՔ ՇԻՐՔԷԹԻ	ԷՕՄԻՒՐ ՇԻՐՔԷԹԻ
Սէրմայէ վէ իհթիեաթ 119,000,000 ֆր	Սէրմայէ վէ իհթիեաթ 161,500,000 ֆր
1903ին թահսիլաթը 25,000,000 »	1903 փրիմ թահսիլաթը 12,000,000 »
Թէտիյէ օլունան զիյան 284,000,000 »	Թէտիյէ օլունան զիյան 130,000,000 »
Միկտարը էմլաքըն գըյմէթի 22 միլիոն:	[illegible] 278,000,000 »

1828 L'UNION DE PARIS

ՊՈՒ ՇԻՐՔԷԹ կալէթ միւտտէթ չէրթէն պէրի Թիւրքիյէտէ սիգուրթա գապուլ էտէր ԷՕՄԻՒՐ ՍԻԳՈՒՐԹԱ չէշիտլէրի սաթըչ մուհթելիֆ սուրէթլէ վէ խուսուսի էշվէն ֆիյաթլէրլէ էօմիւր սիգուրթա եափար:

ՇԻՐՔԷԹԻՆ ՊԱՆՔԱՍԸ «Օսմանլը Պանգասը» տըր. Թիւրքիյէ վէ Մէմալիքի Շարգիյէ իչիւն միւտիրիյէթի ումումիյէ = Սթամպօլտա, Սուլթան Համամընտա, Քաթըրճը Օղլու Փասաժը
Միւտիրի ումումիսի — ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԵՐԼԵԱՆ
Միւտիր մուավինի — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Ղալաթատա պուլունան պիր Շիրքէթի օլտուղը կիպի՝ Մէմալիքը Մահրուսէնին հէր թարաֆընտա թախի խուսուսի աժանլարը վար տըր: 1—50

ՀԱԶԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ
ՀԱԳԳԸՆՏԻ ԵՒ ԷՔՐԷՄԻ ԽԱՅԾՂԱՆԸ

Եւրոպայէն ներածուած խայծղանի ջօ րերուն ամէնէն նախամեծարը, այս խայծղանը, որ Ցանտատանի Արուեստից Ցուցահանդէսէն արժանիքի արծաթ շքանշանի արժանացած է: Անուշահամ է և բնաւ ստամոքսը չխանգարեր: Օսմանեան երեւելի բժիշկներու գնահատման արժանացած է, և մասնաւորապէս յանձնարարուած է հանգուցեալ Տօքթ. Խ.-րաամեան էֆէնտիէ: Այս խայծղանը եթէ սուրճի դգալով մը խմուելիք ջուրին խառնուելով խմուի, ամէն կարգի տարափոխ հիւանդութեանց դէմ կը պաշտպանէ մարդը:

Արագապէս կը բուժէ հազը, հարբուխ, կուրծքի իջուածքները, պռօնշիթը, դժուարաշնչութիւնը, թոքախտի սկզբնաւորութիւնը, մորթի հիւանդութիւնները և ծնդական գործարաններու անհանգստութիւնը:

Կը ծախուի Մայրաքաղաքիս ամէն մեծ դեղարաններու և դեղի մթերանոցներուն մէջ: Կ. Պոլսոյ համար գինն է 5 ղրուշ: 35—50

ՊԱԼՔԱՆ
ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Ի ՍՕՖԻԱ

Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար ՖՐՔ. 9,500,000
Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար 17 վերապահովագրող ընկերութեանց իր գործոց բաժնեկից ՖՐՔ. 142,750,000
Ցվերջ Դեկտ. 1904ի կատարուած ապահովագրութիւնք 1,618,000,000 ֆրք.
Վնասուց համար վճարած՝ մինչեւ 31 Դեկտեմբեր 1904 32,000,000 »

ՊԱԼՔԱՆ Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ընդդէմ Հրդեհի, Ծովային փոխադրութեանց, Կեանքի և արկածներու դէմ խիստ դիւրամատչելի պայմաններով:

Ուղղակի գործակալութիւններ և վերապահովագրական գրասենեակներ ամբողջ Եւրոպիոյ մէջ, Եգիպտոս և Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ:

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆԵՐԸ
Քրէտի Լիօնէ.— Բարիզ, Կ. Պոլիս, Իզմիր
Տէօյչէ Պանք.— Պերլին, Համպուրկ
Անկլօ Էճիփշըն Պանք.— Աղեքսանդրիա
Անկլօ Աւստրիան Պանք.— Լոնտոն, Վիեննա, Պ...
Պանք Նասիոնալ Պիւլկար (Սօֆիա
Պանք տը Գոմէրս)

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու մէջ
Ընդհանուր Գործակալ Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՍԻՆՃԵԱՆ
Թանթուպուն խան, Ղալաթա, Կ. Պոլիս
Տնօրէն Պոլսոյ մասնաճիւղին ՎԱՀԱՆ ԽՆԱՅՈՍ
Գօթըրճը Օղլու խան, թիւ 33
50—24